

МАКЕДОНСКИ ГЛАС

GODINA VIII. 2000.
SIEČANJ-LIPANJ
JANUARI-JUNI
ЦЕНА 5 КН

21-22
БРОЈ

Пред споменикот "Илинден" - Крушево

ЧЕСТИТ ИЛИНДЕН

КОРЕНИТЕ НА ДРЖАВАТА НЕ СМЕЕМЕ ДА ГИ ЗАБОРАВИМЕ

Возвишено е она дело што се постигнува со жртви. Уште повозвишено е она дело за кое свесно однапред се оди кон саможртвување. Тоа на дело го покажа еден Христо Узунов, Методија Патчев, Лазар Москов и многу други одважни македонски револуционери и војводи. Такво витешко беше делото на Солунските атентатори, кои со својата саможртва сакаа да ја разбудат заспаната совест на Европа, такви беа подвизите на илинденските титани на "Мечкин Камен" со Питу Гули, "Грандач Планина", на Пајак, подоцна трагичниот завршеток на борбата на "Ножот", во Цер и на други места.

Крушево

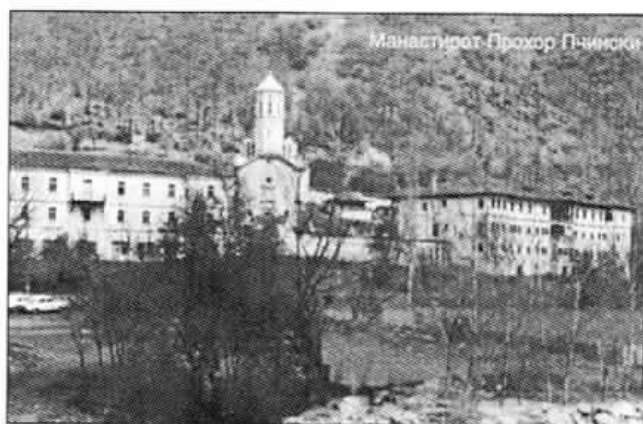
Илинденското востание од 2. август 1903. година, макар и предвременно избувнато и без реални услови за успех, представуваше врвна точка на развојот на Македонското народноослободително движење од крајот на 19 и почетокот на 20 век за слобода и самостоен живот на македонскиот народ. Неговата масовност ги изненади и турските власти и Европа, кои не очекуваа Востанието да зафати такви широки размери во Македонија, која во тоа време представуваше најневралгичен европски пункт во Отоманската империја. И затоа и реагирањето беше и најжестоко.

По солунското решение, донесено на конгресот на ВМРО во Солун од 4 јануари 1903 година, кое не успеаја да го осуетат двајцата задгранични претставници на ВМРО во тоа време - Гоце Делчев и Ѓорче Петров и по Смилевскиот конгрес од 2 - 7 мај истата година, воден под раководство на Даме Груев, 2 август - Денот на пророк Илија, беше одреден за дигање на востанието.

На 2 Август во 12 часот на полноќ Крушево беше нападнато од востаниците и по жестоките борби на другиот ден ослободено. Во градот веднаш е воспоставена револуционерна власт, позната во историјата под името Крушевска Република, најдемократска институција по своите начела на Балканот тогаш. Крушевската Република беше врвното достигнување на Илинденското востание на македонскиот народ и народностите во Македонија.

Европските конзули пишуваат за масовно востание во Македонија. Во одбрана на македонската кауза застанале познати имиња како: Лав Толстој, Максим Горки, Анатоли Франс, Жан Жорес, Виктор Берар, Хенри Браилсфорд и други.

Востанието на македонскиот народ од 2 Август 1903 беше, меѓутоа, удавено во крв. Крушевска Република згасна по десетина дена во рушевините на историското градче, кое беше до темел изгорено. Но, тоа како феникс се роди од сопствената пепел на 2 Август 1944 година, во лицето на АСНОМ, кога по четиригодишна борба на македонскиот народ, се роди денешна Република Македонија, кон која со љубов и надеж гледаа и Македонците под Грција и тие под Бугарија и Албанија.

- Настаните како што се Илинденското востание, создавањето на Крушевската Република, Народноослободителната борба и создавањето на Република Македонија, не подсетуваат на стекнатите горчливи искуства дека македонската државност е спечалена тешко, со многу жртви и страдања, низ подолг временски период.

Затоа не смееме да ги забораваме корените на државата.

КРИЗАТА Е ПРЕБРОДЕНА

Почитувани читатели,

после подолга станка пред вас е повторно весникот "Македонски глас". Не сакаме надолго и нашироко да ви ги изнесуваме причините зошто се случи тоа и кој ја сноси кривицата. На годишното Собрание на Заедницата на Македонците во Република Хрватска, одржано на 15. април 2000. во Загреб, во извештаите и дискусиите, беа јасно изнесени причините, пропустите и одговорноста на лицата кои не ја исполнија довербата која им беше дадена. Затоа беше избрано ново раководство на Заједницата и нов главен уредник и членови на редакцијата на "Македонски глас".

Измеѓу последниот број на "Македонски глас" и овој двоброј (21. и 22.) се случува многу настани.

Реализирани се културни програми во организација на Заедницата и македонските културни друштва во Република Хрватска, кои секако заслужуваат да се регистрираат во овој двоброј на "Македонскиот глас".

Само да се присетиме на некои: "Вторите денови на браќата Миладиновци" во Гаково, прославите на "Илинден", "Деновите на македонската култура" во Осиек, Пула и Ријека, одбележувањето на Денот на државноста и Денот на антифашизмот на Република Македонија.

Се формираа два нова Македонска културна друштва: "Билјана" во Задар и "Оро" во Загреб. Но, затоа во Сплит сè уште постојат два Македонска културна друштва, за кои се надеваме после долго одолжување, набрзо ќе се договорат и ќе се интегрираат во едно Македонско културно друштво во Сплит.

Таков договор е постигнат во Загреб со интеграцијата на Македонското културно друштво "Оро" и Македонското културно друштво "Крсте Мисирков" во едно друштво: "Крсте Мисирков".

Можеме со задоволство да констатираме дека во првите шест месеци во оваа година многу успешно и квалитетно се реализирани низа културни програми од страна на Заједницата и македонските културни друштва во Република Хрватска.

Сега, кога кризата е пребродена, е моментот сите заедно да бидеме единствени, едноставно Македонци.

На крајот, драги читатели, ве повикуваме на соработка. Вашите предлози и мислења многу ни значат.

KRIZA JE PREBROĐENA

Poštovani čitatelji,

nakon duge stanke pred vama je ponovo časopis Makedonski glas. Nećemo vam nadugo i naširoko iznositi razloge zašto se to dogodilo i tko snosi krivnju. Na godišnjoj Skupštini Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj, održanoj 15. travnja 2000. u Zagrebu, u izvještajima i diskusijama, bili su jasno iznešeni razlozi, propusti i odgovornosti osoba koje nisu ispunile dobiveno povjerenje. Zbog toga je izabrano novo rukovodstvo Zajednice i novi glavni urednik i članovi redakcije Makedonskog glasa.

Između posljednjeg broja Makedonskog glasa i ovog dvobroja (21. i 22.) zbilo se mnogo događaja.

Realizirani su kulturni programi u organizaciji Zajednice i makedonskih kulturnih društava u Republici Hrvatskoj, koji svakako zaslužuju registriranje u ovom dvobroju Makedonskog glasa.

Samo za prisjećanje na neke: Drugi dani braće Miladinov u Đakovu, proslave Ilindena, Dani makedonske kulture u Osijeku, Puli i Rijeci, obilježavanje Dana državnosti i Dana antifašizma Republike Makedonije.

Organizirala su se dva nova makedonska kulturna društva: Biljana u Zadru i Oro u Zagrebu. No, zato u Splitu još uvijek postoje dva makedonska kulturna društva, za koje se nadamo poslije dugog odugovlačenja, da će se ubrzo dogovoriti i integrirati u jedno makedonsko kulturno društvo u Splitu.

Takav dogovor je postignut u Zagrebu sa integracijom Makedonskog kulturnog društva Oro i Makedonskog kulturnog društva Krste Misirkov u jedno društvo: Krste Misirkov.

Možemo sa zadovoljstvom ustanoviti da je u prvih šest mjeseci ove godine vrlo uspješno i kvalitetno realizirano niz kulturnih programa od strane Zajednice i makedonskih kulturnih društava u Republici Hrvatskoj.

Sada, kada je kriza prebrođena, trenutak je da svi zajedno budemo jedinstveni, jednostavno Makedonci.

Na kraju, dragi čitatelji, pozivamo vas na suradnju. Vaši prijedlozi i mišljenja mnogo nam znače.

ГОДИШНО СОБРАНИЕ НА ЗАЕДНИЦАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ХРВАТСКА:

ДА СЕ НАДМИНАТ СИТЕ НЕСОГЛАСНОСТИ

- ЗА ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ЗАЕДНИЦАТА ИЗБРАН ИЛИЈА ХРИСТОДУЛОВ
 - ЗА ПОТПРЕСЕДАТЕЛИ ИВАН КАЧУРОВ И БЛАГОЈА ЈОВАНОВСКИ
 - ЗА СЕКРЕТАР ИЗБРАН НИКОЛА ИЛИЕВСКИ

Заедницата на Македонците во Република Хрватска одржа редовно Годишно Собрание на 15. април 2000. во Загреб, Месничка 2.

На почетокот од работата членовите на Собранието на предлог на Управниот одбор на Зедницата едногласно донесоа одлука: Македонското културно друштво "БИПЈАНА" од Задар да постане равноправен член на Зедницата на Македонците во Република Хрватска, а Македонското културно друштво "КРСТЕ МИСИРКОВ" од Загреб после соединувањето со Македонското културно друштво "ОРО" од Загреб, да остане равноправен член на Зедницата.

Учесници на Годишното Собрание на Заедницата

Извештај за работата на Заедницата во минатогодишниот период со осврт на најважните настани и активности поднесе потпреседателот Иван Андонов. Извештајот го дополнија претставниците на македонските културни друштва со своите активности. Собранието е запознато со одлуката на Управниот одбор на Заедницата ревизијата на работата на Заедницата, да ја направи работна група бидејќи Надзорниот одбор не е во можност тоа да го направи. Извештајот го прочита Никола Илиевски со напомена дека ревизијата е направена со недостаток на комплетната финансиска документација. Присутните членови на Собранието се вклучија во дискусијата врзана за извештајот на финансиската работа на Заедницата. Доминираше осудата на состојбата во која Заедницата претрпела знатна финансиска штета заради неправилностите во работата што е причина за прекинувањето на суфинансирањето од страна на Владино биро за националните малцинства на Република Хрватска.

Собранието ги усвои извештаите со дополнување Управниот одбор да направи детален преглед на поедини трансакции каде не е јасно каде се

потрошени средствата. Предложена е и иницијатива за разделување на режиските трошкови на Зедницата и Македонското културно друштво "КРСТЕ МИСИРКОВ" - Загреб.

Секретарот на Заедницата Драган Китановски го прочита планот на програмата на Зедницата за 2000. година со нагласување на манифестациите со кои координира Заедницата.

Собранието го усвои предложениот годишен план. Земајќи ги во предвид сите околности и пропусти Собранието со јавно гласање ги донесе следните одлуки: се разрешуваат од должностите претседателот на Заедницата ОГНЕН БОЈАЦИСКИ, потпреседателот ИВАН АНДОНОВ и се усвојува оставката на СЛАВИЦА САГАДИН на должност потпреседател на Заедницата. Едногласно се избрани за претседател на Заедницата ИЛИЈА ХРИСТОДУЛОВ (Ријека), за потпреседатели ИВАН КАЧУРОВ (Загреб) и БЛАГОЈА ЈОВАНОВСКИ (Осијек). За секретар на Заедницата е избран НИКОЛА ИЛИЕВСКИ (Загреб).

За членови на Надзорниот орган избрани се: МАРЈАН ГИГОВСКИ, КСЕНИЈА ЛАЗАРЕВА - ЈУРАНОВИЌ, МАРИНА ГРБАВИЦА. За членови на Судот на честа избрани се: ЈОВАН КАРПУЗОВСКИ, ДОНЕ БОГДАНОВСКИ И МИЛАДИН МИЌАНОВИЌ.

Собранието на крајот испрати порака до сите Македонци во Хрватска да се надминат сите несогласности и поделби а со своите програми македонските културни друштва придонесат кон афирмацијата на нашата култура и збогатувањето на културните и другите врски помеѓу Хрватска и Македонија.

Ново раководство на Зедницата со амбасадорот Сервет Акшиу

PREDSJEDNIK REPUBLIKE MAKEDONIJE U HRVATSKOJ TRAJKOVSKI SA MAKEDONCIMA IZ HRVATSKE

Zajednička fotografija Makedonaca u Hrvatskoj u predsjednika Makedonije sa suradnicima

Na inauguraciju predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića, 18. veljače 2000. u Zagreb je doputovao predsjednik Republike Makedonije Boris Trajkovski. To je bio prvi posjet predsjednika Trajkovskog Hrvatskoj. Nakon sudjelovanja na svečanostima i susreta s mnogim državicima odvojio je vremena za susret s predstavnicima makedonskih kulturnih društava i Makedonske crkvene općine. Susret se održao u hotelu Interkontinental i protekao je u srdačnoj atmosferi. Predstavnici Makedonaca u Republici Hrvatskoj upoznali su Predsjednika s djelovanjem makedonskih društava i položajem makedonaca u Republici Hrvatskoj, pritom su iskazali veliku zahvalnost za potporu i razumijevanju Republike Hrvatske. Predsjednik Trajkovski govorio je o situaciji u Makedoniji i o odnosima Makedonije i Hrvatske gdje nema otvorenih problema. Posebice je izrazio zadovoljstvo što Makedonci u Hrvatskoj uživaju ugled i predstavljaju most prijateljstva između dvije države. Naglasio je, predsjednik

Trajkovski da i sam je bio do izbora za Predsjednika, tajnik Makedonsko - hrvatskog društva prijateljstva u Skopju.

U znak zahvalnosti i sjećanja na susret s Makedoncima u Hrvatskoj predsjedniku Trajkovskom uručena je umjetnička slika Nikole Grozdanovskog.

Predsjednik MKD Braća Miladinovci - Osijek Blagoja Jovanovski s predsjednikom Trajkovskim i veleposlanikom Avzimom

Настани и личности

во Рим и Ватикан од 22-24 мај

Македонија во чест на Свети Кирил**ПРЕТСЕДАТЕЛОТ БОРИС ТРАЈКОВСКИ
КАЈ ПАПАТА ЈОВАН ПАВЛЕ ВТОРИ**

Рим, 22 мај - Претседателот на Република Македонија Борис Трајковски, кој ја предводеше високата државна делегација во посета на Италија и Ватикан, во Ватиканската палата беше примен од поглаварот на Римокатоличката црква папата Јован Павле Втори.

"Овие денови посветени на светите браќа Кирил и Методиј посебно ме радува што оваа аудиенција се остварува во годината која има исклучително значење за целиот христијански свет. Всушност, 2000 години христијанство значат 2000 години

традиција, посветеност и тежнење да се живее и делува според принципите на христовото учење и дело. Македонија како библиска земја го негува и почитува христијанството низ векови. Република Македонија е пример за држава во која интерконфесионалните односи ги карактеризира широка толеранција, подготвеност за дијалог, мир и стабилност. Знаем дека Светата столица ги поддржува и брани овие принципи. Сакаме да го примениме тоа што Павле го кажа во посланието до Романите и така да го браниме она што е за мир и за заемна надградба", рече во своето обраќање претседателот Трајковски.

"Светата столица многу пати ја потврди принципиелната политика и поддршка кон мојата земја во напорите за нејзина меѓународна афирмација, за што ние сме благодарни. Сега, Република Македонија е исправена пред процесите што ја водат кон целосното интегрирање во европските и евроатлантските структури. Сето ова е во духот на заедничката заложба Република Македонија низ демократските процеси и економскиот развој и натаму да биде пример за афирмација на мирољубивата политика и фактор на стабилност во регионот.

Традиционалното пријателство, богатите културни врски, како и христијанската љубов и посветеност

им даваат посебен квалитет на односите меѓу нашите две земји и воедно се широка основа и поттик за идниот развој на меѓусебната соработка", подвлече претседателот Трајковски.

Претседателот Борис Трајковски го покани Папата во официјална посета на Република Македонија, која, како што рече, "ќе даде значаен импулс на односите меѓу двете држави и поттик на заедничките напори во прилог на љубовта и трајниот мир".

Во своето обраќање, папата Јован Павле Втори и посака топло добредојде на македонската делегација во Ватикан, истакнувајќи го значењето на 2000-тата година за христијанскиот свет. Папата им оддаде признание на светите браќа Кирил и Методиј за нивната благородна мисија во ширењето на христијанството. Нивната работа, според папата Јован Павле Втори, денес претставува предизвик за исток и запад, за изградба на заеднички дом во Европа во духот на цивилизациското живеење, солидарноста и почитувањето. Папата Јован Павле Втори вети дека Македонија ќе ја споменува во своите молитви, упатувајќи благослов до македонската нација.

СРЕДБА НА АРХИЕПИСКОПОТ СТЕФАН СО ПАПАТА ЈОВАН ПАВЛЕ ВТОРИ

Рим, 23 мај - Поглаварот на Македонската православна црква (МПЦ) архиепископот охридски и македонски г. г. Стефан и црковната делегација која учествува на манифестацијата "Македонија во чест на Свети Кирил" во Рим, во Ватикан оствари средба со поглаварот на Римокатоличката црква папата Јован Павле Втори.

"Средба со папата Јован Павле Втори помина во исклучително срдечна атмосфера во која имавме можност да разговараме за годината која е света во Католичката црква, за годината која е важна за Христијаните, која можеби ќе биде пресврт во севкупните односи меѓу христијанските цркви, година која ќе означи почеток на разбирањето меѓу христијанските народи", изјави денеска поглаварот на МПЦ господин господин Стефан во врска со средба со Папата.

Во Загреб - Хрватска

МАКЕДОНСКА ХРИСТИЈАНСКА ВЕЧЕР

По повод денот на Светите браќа Кирил и Методиј на 20 мај 2000 година, во Католичката црква Св.Марко Крижевчанин во Загреб се одржа Македонската христијанска вечер. Оваа традиционална манифестација ја организираше Македонската православна црква (МПЦ) "Св. Злата Мегленска". Во преполнетата сала присуствуваа членови на управата и на црквата, потоа нивни пријатели и гости, меѓу кои, амбасадорот на Република Македонија во Република Хрватска г-дин Сервет Авзиу, советникот г-дин Владо Крстевски, старешината на црквата и големиот пријател на Македонците во Загреб, жупникот Марјан Франчиќ, претставникот на Баптистичката црква во Загреб д-р Бранко Ловрец и други личности.

Македонската христијанска вечер ја отвори претседателот на МПЦ "Св. Злата Мегленска" проф. Лазар Тошанов, а беседа за животот и делото на светите браќа Св.Кирил и Методиј имаше авторот на овие редови како претставник на Министерството за иселеништво на Република Македонија. Програмата, пак, ја збогатија гласовите на пејачката група "Распејана Македонија" со музичка придружба на проф. Стефко Качуров и рецитациите во изведба на Лиљана Димовска-Петернел и Лиљана Стефановска, која беше и водител на вечерта.

Во градот на културата

Често се вели дека Загреб е раскрсница и порта меѓу Европа и Балканскиот Полуостров, меѓународна комуникациска метропола, чии патишта водат кон сите страни во светот и од светот, како по сувоземен, така и по воден и по воздушен пат. Тоа се должи на неговата местоположба, природните основи и другите карактеристики. Самата положба на Загреб му дава вонредно стратешко значење и го вбројува меѓу еден од поважните центри во тој дел на Европа.

Загреб е велеград кој магично привлекува, особено со чудниот спој на минатото и сегашноста. А средбите, разговорите, другарувањата и се она што се слушна, виде и почувствува меѓу Македонците во Загреб, побудува интерес и останува трајно. Често се вели дека Македонците во светот оставаат бројни траги, некаде како сенка, некаде како привид, а некаде како живот кој тече. А трагите на Македонците во Загреб се повеќе од тоа; тие се значаен дел од културното и духовното наследство на Македонија и парче од мозаикот, културата и обичното живеење на суверена Хрватска. Загреб е една од европските метрополи на културата и широко ги отворил пазувите за Македонците кои времено или трајно свиле гнездо на тие простори. Според некои податоци во Загреб живеат околу 4.000 македонци од сите краишта на Македонија, а

дванаесетина илјади во цела Хрватска. Нив ги има од фурниции и слаткари до универзитетски професори, но сите се со една мисла: за подобри врски со Македонија.

Да се биде во милионскиот главен град на Хрватска - Загреб, кој во исто време е административен, политички, културен и економски центар, значи да се почувствува пулсот, напредокот, престижот и иднината на оваа европска држава. Овој убав и карактеристичен град е распослан во котлината на реката Сава и во благите падини на подножјето на Сљеме, чија местоположба го прави да биде еден од најзначајните европски центри што го поврзуваат Балканот со Европа.

Загреб е центар со богат културен живот, универзитетски меѓународен центар, престолнина на музиката и убавата уметност, познат по школата за наивци од Хлебиње, по анимираните филмови... Тој е град во кој во текот на годината се организираат и се одржуваат бројни изложби, концерти, саеми и други манифестации, на кои присуствуваат бројни граѓани од светот.

Според пишаните документи Загреб датира од 1094 година. Тој отсекогаш бил лоциран на истото место, по должината на Сава и зад гребените на планината Медведница. Во него во 1925 година кралот Томислав бил крунисан за прв хрватски крал. Инаку, Загреб за прв пат се споменува како главен хрватски град во 1557 година, кога бил нападнат од војските на Османлиското царство, за потоа да биде опожарен и разурнат од неколку земјотреси. Меѓутоа, најважен период за Загреб, па и за Хрватска е секако 20-от век, кога се постигнати врвни резултати на сите полиња во животот и кога се остварени повеќе сониишта на хрватскиот народ. Конечно, Хрватска станува самостојна, независна, и меѓународно призната држава, а Загреб метропола за сите хрвати, нејзин главен град кој во 1994 година го прослави своето деветстолетие од постоењето.

Македонска православна црква во Загреб

Македонската црковна историја има многу сличности со Хрватската. Имено, ако црковно-националното живеење на Македонците започнало под тврдината на цар Самоил во Охрид и Преспа, во хрватската црковна историја започнало во Градец. Таму е изградена првата тврдина, а на падините покрај ова значајно здание ќе никне црква која ќе стане средиште на духовното живеење на северозападна Хрватска.

Исто така рекреативниот центар Сљеме крај Загреб, по многу нешта наликува на Водно крај Скопје. Токму тие сличности на овие две планини кои се издигаат над двата главни града од двете држави ги прават Загреб и Скопје блиски и ја намалуваат

далечината што постои меѓу нив. Како резултат на тоа, Македонците се избориле за свое место под сонцето во Загреб и си го нашле своето место во овој европски центар.

Црковното живеење кај Македонците во Загреб започна на празникот Свети Кирил и Методиј во 1993 година. Тогаш, новоформираната црковна општина на чие чело беше сега упокоениот проф. Тома Прошев, познат и признат композитор, се обрати до Светиот архиерејски синод на Македонската православна црква, со молба да биде испратен македонски свештеник во Загреб. Молбата беше задоволена и во Загреб

пристигна свештеникот д-р Александар Мустеников, кој во црквата "Свети Рок" во Загреб, за прв пат отслужи Света богослужба на мајчин македонски јазик. На радоста ѝ немаше крај. Сите присутни се радуваа што за првпат во новосоздадените држави се одржува црковна служба на нивниот дедовски јазик.

Црковниот живот во "Св. Злата Мегленска" продолжи наредната година. Имено, на 11 декември во музејот "Мимара" во строгиот центар на Загреб, прекрасно здание спроти Хрватското казалиште, формиран од донаторство на уметничките збирки на хрватскиот сликар и реставратор, познавач на уметноста и колекционер - Анте Томиќ Мимара се одржа изборно собрание на МПЦ "Св.Залата Мегленска". Таму беше

прочитана Одлуката на Светиот архиерејски синод на Македонската православна црква, потпишана од архиепископот Охридски-Македонски г.г. Михаил, со која се здоби со благослов формирањето на Македонската православна црковна општина во Загреб. Потоа, во преполнетата црква "Свети Рок" се одржа втора богослужба на Македонски јазик. Тоа беше прва недела по денот на Свети Климент Охридски, затоа литургијата беше посветена на тој наш голем учител и отец, просветител и родоначелник на Охридската архиепископија и првиот Охридски епископ. Задоволството што богослужбата, која ја водеа прота Горѓи Кацарски и прота Ѓаконот Александар Цандовски, се оджа на Македонски јазик беше огромно. Тоа се читаше на лицата на присутните на кои тој свечен чин им остави белег на нивните души. Овој настан особено се чувствуваше кога опојниот мирис од темјанот ја исполни црквата, ги возбуди, ги обедини и ги стопли душите на собраните Македонци. Тој опоен мирис, кој многу од присутните не го почувствувале и со децении, им ги замати главите и ги врати сеќавањата на оние далечни денови во родната земја Македонија, во која со години црквата играла важна улога, ако не и најважна, зашто таа успеа да ги зачува Македонските традиции, обичаите, јазикот, културата и другите обележја на Македонскиот народ во еден подолг период.

Во овој период од седум години голем број видни

свештени лица на Македонската православна црква ја посетиле Македонската колонија во Загреб и одржале богослужби во црквата "Свети Рок". Оваа црква Македонците ја користат за поголем број значајни свети денови на МПЦ, што зборува за добрата соработка и трајните врски меѓу Католичката црква во Хрватска и Македонската православна црква. Така, овој свет дом, кој, во исто време претставува и културноисториски споменик, се користи како духовен храм за Македонците и тоа за празниците: Божик, Велигден, Свети Кирил и Методиј, Света Злата Мегленска и Свети Климен

Охридски, за кои секоја година македонски свештени лица, со благослов на надлежниот архиереј на Европската епархија, господин Горазд, одржуваат богослужби на мајчин Македонски јазик. Овогодишното чествување на светите браќа Кирил и Методиј што го организираше Македонската православна црковна општина "Света Злата Мегленска" се одржа во една од салите на Католичката црква "Свети Марко Крижевчанин", во вечерните часови. Во своето излагање претседателот проф. Лазар Тошанов срдечно ги поздравил присутните и, меѓу другото, тој рече: "Прославата по повод денот Светите браќа Кирил и Методиј претставува величествен ден за сите Македонци во светот. Тоа, секако и за нас Македонците во Загреб и пошироко во Хрватска, значи прославување на името и делото

на нашите македонски и сесловенски просветители, учители и писатели, Светите Кирил и Методиј. Македонскиот народ, рече професор Тошанов од секогаш имале длабоко и искрено почитување кон името и делото на Свети Кирил Солунски и неговиот брат Методиј. Нашите прадедовци и дедовци на нив им се обраќале молитвено за закрила и духовно раководство речиси секојдневно, а не само кога бил денот на нивниот празник".

Исто така, Македонците се организирани во Заедница, која ги обединува сите друштва и асоцијации во Хрватска. Едно од македонските културни друштва е, секако "Крсте Мисирков" од Загреб, чии претседател е Киро Качуров. Во него со успех работи пејачката група "Распејана Македонија" чии членови го негуваат македонскиот и црковниот мелост. Така, тие имаа пригодна програма по повод денот на Светите браќа Кирил и Методиј, кога и исполнија неколку духовни песни на македонски и на хрватски јазик.

Македонците во Загреб а и пошироко во Хрватска, со своите активности на културен, образовен и општествен план претставуваат значаен дел од севкупното живеење. Затоа често се вели дека тие претставуваат мост на зближување меѓу двата народа и двете држави Република Хрватска и Република Македонија.

Славе Николовски-Катин

Црквата "Св. Марко" во Загреб

PRIGODOM DANA GRADA OSIJEKA

PEČAT GRADA - VELIKO PRIZNANJE

Gradsko vijeće Grada Osijeka iskazujući zahvalnost svih građana grada Osijeka dodjelo je PEČAT GRADA OSIJEKA Makedonskom kulturnom društvu "Braća Miladinovci" za osobit doprinos u promicanju multietičnosti i multikulturalnosti grada Osijeka.

U Osijeku 2. prosinca 1999.

Predsjednik gradskog vijeća
Marija Medić, prof.

Gradonačelnik:
Prof. dr. Zlatko Kramarić

Osijek, 2. prosinca 1999.

Gradonačelnik Osijeka dr. sc. Zlatko Kramarić predaje pečat grada Osijeka Blagoju Jovanovskom

ЈАВНО ПРИЗНАНИЕ

Македонското културно друштво "Браќа Миладиновци" од Осиек, Република Хрватска, е годишен добитник на јавното признание Печат на Градот Осиек. Ова признание се доделува за особен придонес и промоција на мултикултурата и мултиетничките односи на градот Осиек. На свечената седница на Градското Собрание на градот Осиек на 2 декември 1999 година, наградата ја прими Благоја Јовановски, претседател на Македонското културно друштво "Браќа Миладиновци" а му ја врати градоначалникот на Осиек, др Златко Крамарик.

Ова друштво е формирано на 22 октомври 1994 година во Осиек и делува во Славонија и Барања. Во него членуваат 350 македонски членови. Македонското културно друштво "Браќа Миладиновци" во Република Хрватска е организирано како непартиска и невладина организација. Во текот на своето петгодишно постоење, друштвено особено работи на полето на зацврстувањето на меѓуетничките односи.

Деновите на Македонската култура во Осиек, ден на Браќа Миладиновци од Гаково, Свечен концерт по повод државноста на Република Хрватска, бројни изложби, предавања, промоции на книги, секогаш со учество на Друштвата од националните малцинства од Осиек, претставуваат само мал дел од богатата годишна програма што ова друштво настојува да ја реализира. Македонското културно друштво "Браќа Миладиновци" од Осиек и понатаму ќе делува на промовирањето на мултиетничките односи и мултикултурно зближување на народите. Министерството за иселеништво на Република Македонија, по повод доделувањето на ова високо признание, упатува најискрени честитки на Македонското културно друштво "Браќа Миладиновци" од Осиек, со желба ова признание да претставува поттик за понатамошна плодна соработка во средините каде делуваат сите македонски друштва.

ПРОМЕНИ И УНАПРЕДУВАЊЕТО НА КУЛТУРНАТА ДЕЛНОСТ НА МАКЕДОНЦИТЕ ОД ЗАГРЕБ

Културната дејност на Македонците од Загреб во мината година поради субјективни и објективни причини се спушти на ниски гранки. Тоа неповолно делуваше на сите оние кои сакаат да ги изразат своите чувства, да го користат мајчиниот јазик и како Македонци имаат опстојност во новата животна средина во "белиот" Загреб.

По иницијатива на Заедницата на Македонците во Република Хрватска Управните одбори на двете друштва: Македонското културно друштво "Крсте Мисирков" и Македонското културно - уметничко друштво "ОРО" од Загреб, врз основа на своите Статути донесоа одлука да се одржи вонредно Собрание за обединување на двете друштва.

Собранието е одржано на 9. април 2000. година. Од страна на двете друштва беа присутни доволен број на членови за донесување на полномошни одлуки. Состанокот го отворија претседателите на двете Друштва Иван Андонов и Иван Качуров, према предложениот дневен ред.

Со топли зборови и со желба за успешна работа Собранието го поздравил Владимир Крстевски во име на амбасадата на Република Македонија во Загреб, Драган Китановски секретар на Заедницата на Македонците, Лена Гашиќ секретар на Хрватско - македонско друштво и Лазар Тошанов претседател на МПЦО Св. Злата Мегленска.

На Собранието се донесени следните одлуки:

- соединетото Друштво да го задржи името "Крсте Мисирков",
- се прифаќа постојаниот Статут на друштвото "Крсте Мисирков" со дополние Управниот одбор да има единаесет членови наместо досегашните девет,
- соединетото Друштво да биде член на Зедницата на Македонците во Република Хрватска.

Со јавно гласање за претседател на новото Друштво избран е Иван Качуров, проф., а за потпретседател д-р Марко Паризоски.

За членови на Управниот одбор избрани се: Вукашин Јовески, Никола Илиевски, Анастас Ошаклиевски, Цветанка Шестан, Силвана Петровска, Ванчо Царев, Стојанка Тежак, Марјан Гиговски и Петар Димов.

За членови на Надзорен одбор избрани се: Томислав Димитров и Лилјана Димова - Петернел.

За членови на Судот на честа избрани се: Димитар Гаврилов, Магдалена Булатовски и Томислав Грујовски.

На првиот состанок на Управниот одбор за секретар на друштвото избран е Вукашин Јовески.

Собранието го овласти Управниот одбор, а на првиот состанок избрани се петмина пратеници за Собранието на Зедницата на Македонците во Република Хрватска, а тоа се: Иван Качуров, Марјан Гиговски, Горан Стојковски, Вукашин Јовески и Никола Илиевски.

д-р Марко Паризовски

ГОДИШНО СОБРАНИЕ НА МКД "ИЛИНДЕН"

Македонското културно друштво "Илинден" одржа редовно девето годишно Собрание на 16. април 2000. во салата на СД "Локомотива" во Риека, на кое гости беа и членовите на Македонското културно друштво "Крсте Мисирков" од Загреб и нивната женска пеачка група РАСПЕАНА МАКЕДОНИЈА. Преглед на работата за девет години даде претседателот на Друштвото Илија Христоулов. Остварени се сите главни цели и задачи кои се темелат на одржување на традицијата и македонската култура. Тоа е постигнато низ организирани разни културни манифестации од изложби, настап на фолклорната секција, до издавачка дејност, која е посебно развиена во Илинден.

Предлагачки го планот на работата за оваа година секретарот Владо Настески како едно од најважните задачи истакна дека е оснивањето на катедрата за македонски јазик на Филозофскиот факултет во Риека, за што Друштвото веќе покренува иницијатива, која е прихvatена од градското Поглаварство и деканот на Филозофскиот факултет д-р Горан Калоѓера, па се надеваме дека брзо ќе дојде и одговорот од Министерството за просвета и спорт во Република Хрватска.

Посебно беше нагласена од присутните 150 членови и гости на Собранието младата фолклорна група од Илинден кој изведоа неколку ора и песни, како и рецитаторката Ивона Дуновска која ги рецитираше песните од Кочо Рацин. Посебно беше наградена водителката на фолклорната секција младата Лидија Гореска.

В. Н.

IZLOŽBA NIKOLE KOLETA GROZDANOVSKOG U OSIJEKU

Akvareli lirske intonacije

Glazbenim nastupom vokalne skupine "Vardarke" (16. ožujka) u caffe klubu "Galerija" započeo je program koji je uz Makedonsko kulturno društvo "Braća Miladinovci" iz Osijeka organizirala Galerija likovnih umjetnosti u Osijeku. Središnji događaj ove svečane večeri bilo je otvorenje izložbe slika makedonskog umjetnika Nikole Koleta Grozdanovskog. Ovaj je "liječnik po struci, a slikar po emociji" tijekom dugogodišnjeg bavljenja likovnošću ostvario stotinjak izložaba u zemlji i inozemstvu. Osječkim se posjetiteljima ovom prigodom predstavio uljima i akvarelima, kao i "grozdom motiva i tema koje označavaju početak i kraj, odnosno, put od njegove rodne Makedonije do Osijeka; grada u kojem sada boravi", ustvrdio je ravnatelj osječke Galertije Vjekoslav Bizjak.

Kao posebnu odliku ove retrospektivne izložbe sam je Grozdanovski izdvojio snažnu lirsku intonaciju te prisuće motiva iz različitih podneblja.

Antun Željko Živković, pak, u tom slikarskom spletu pronalazi akvarele koji snivaju radosne pejzaže, ohridske priče i zagorske brege, impresiju dobra, meke i nježne boje, ali i jasan te tvrd crtež s naznakama erotike i strasti. "Ovom smo izložbom obogaćeni za izuzetan slikarski doživljaj koji nam stiže iz prijateljske Makedonije pa uživajmo u njemu" - poziv je kojim je Živković otvorio izložbu. (I. Đ.)

ИЗЛОЖБАТА НА НИКОЛА ГРОЗДАНОВСКИ ВО ОСИЕК

Македонското културно друштво "Браќа Миладиновци" од Осиек, на сите љубители на уметноста на 16 март им приреди уште едно пријатно дружење со уметноста. Со музички настап на вокалната група "Вардарки", во кафе клубот "Галерија" а во соработка со Галеријата на ликовните уметности од Осиек, беше отворена изложба на македонскиот уметник Никола Коле Гроздановски.

Гроздановски на осиечката публика и се претстави со 42 дела работени во акварел и масло на платно. Овој "доктор по струка, а ликовен уметник по емоција", зад себе има преку 100 изложби, од кои најголем дел во Хрватска и неколку во Охрид и Скопје.

Акварелот претставува доминантна техника во ликовната вештина на д-р Гроздановски. Најчистите мотиви и теми се пејзажи од охридското крајбрежје, родната Преспа и падините на загорските брегови, во кои силно е втисната лирската емоција и нежност пренесена со транспарентниот колорит на акварелот.

Б. Ј.

DANI MAKEDONSKE KULTURE U OSIJEKU

DOKAZ ODLIČNE SURADNJE DVIJU DRŽAVA

Petodnevni program ove kulturne manifestacije zamišljen je kao presjek kulturnog stvaralaštva makedonskih umjetnika, a počeo je svečanim otvorenjem izložbe makedonskoga slikara Zorana Kostovskog

U izložbenoj dvorani "Waldinger" svečano je otvorena manifestacija pod nazivom Dani makedonske kulture, koja se u organizaciji Gradskoga poglavarstva grada Osijeka, Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj i Makedonskog kulturnog društva "Braća Miladinovci" iz Osijeka održala šesti put. Petodnevni je program zamišljen

Jovanovski, predsjednik Makedonskog kulturnog društva "Braća Miladinovci" iz Osijeka, zahvalili su svim strukturama koje prate djelovanje Makedonaca u Hrvatskoj, a između ostaloga i njihova postignuća na kulturnoj razini.

Neposredni je povod ovome svečanome okupljanju bila izložba slika Zorana Kostovskog.

kao presjek kulturnog stvaralaštva makedonskih umjetnika, a njegovo svečano otvorenje za 12. svibnja svojom su nazočnošću uveličali i veleposlanik Republike Makedonije Servet Avziu, te predsjednik Zajednice Makedonaca u Hrvatskoj Ilija Hristodulov. Ocjenjujući ovu manifestaciju kao dokaz odlične suradnje dviju država, Jasminka Novak Kovač, izrazila je želju da Osječani i dalje prate i podržavaju kulturno djelovanje svojih sugrađana te da Dani makedonske kulture i ubuduće budu vrijedan doprinos kulturnoj ponudi Osijeka. Dijelevći njezine želje, Ilija Hristodulov i Blagoje

Ovaj akademski slikar rodom je iz Skopja i iza sebe ima mnogo samostalnih i skupnih izložbi, kao i nagradu za mlade slikare iz 1985. godine. Ovom se prigodom predstavio s nekoliko svojih radova koji pokazuju raspon umjetničkoga interesa od mrtvih priroda i pejzaža do aktova i apstrakcija.

U glazbenom dijelu programa nastupi je Kiril Naumov na violini dok je izabrane stihove poznatih makedonskih pjesnika govorila glumica Kostadinka Velkovska - Turković. Šeste Dane makedonske kulture svečano je otvorio veleposlanik Avziu

kojemu je potpredsjednica Makedonskoga društva iz Osijeka Marija Činčurak uručila zahvalnicu. Drugog dana ove kulturne manifestacije priredena je u dvorani Gradskog kotara "Gornji grad" izvedba makedonskih i hrvatskih izvornih pjesama. Program je nastavljen 15. svibnja koncertom mezzospraniostice Rahilke Burzevske u svečanoj dvorani Pedagoškog fakulteta u Osijeku, a završen 16. svibnja projekcijom igranog filma Aleksandra Popovskog i Darka Mitrevskog "Zbogom dvadesetom stoljeću".

(I. Đerd)

LIKOVNA KRITIKA

Slike Zorana Kostovskoga

Makedonija je zemlja sudbinska. Zemlja najstarijega identiteta bila je i zemlja kojoj su više od tisućljeća poricali identitet. Ta je kolijekva sveslavesne kulture imala poricatelja onoliko koliko je strana svijeta. Branila se vijernošću sebi. Tradicijom. Njezina drevna kultura bila je kao konzervirana tim otporom. I kao da je znala: samopostojanost jamči i postojanje. No, to je njezinu jedinstvenu autentičnost sredinom ovoga stoljeća suočilo s dramatičnom dilemom: kako da ostane vjerna sebi, a da ipak postane zlatan kamen u mozaiku suvremene zapadne civilizacije?

Zoran Kostovski, umjetnik čiju smo izložbu imali priliku kratkotrajno vidjeti u izložbenoj dvorani "Waldinger", svojim je potresno snažnim djelom dao jedini mogući odgovor.

Autentičan duh, a istovremeno suvremen i nadahnuto otkivački izraz, mijenjaju iz korjena vrijednosti oba prividno suprotstavljena pola. Povijest postaje sublimirana kolektivna podsvijest, koja je i individualizirana, poosobljena, u izrazu korifeja suvremene makedonske kulture. Kostovski iskazuje senzibilitet za arhitekturu kao duhovni prostor, za fascinantni krajobraz kao područje mitske snage i mističnoga osvjetljenja, za tajnovitost i liričnost intime, za oblikotvornu i svjetlotvornu snagu skrivenu u još nesagledivom ikoničkom potencijalu prividno inertnih žanr-motiva... No, taj duhovni svjet, koji je duboki sadržaj njegovih slika (koje sjedinjuje viđenje i viziju), ne bi mogao tako

sugestivni izraziti da nije sigurnom slikarskom intuicijom usvojio izražajne tekovine apstraktnoga ekspresionizma snažnu voluminoznost postkubizma, otkrivački impuls konstruktivizma...

Preoblikovana njegovim izrazom, ta izražajna iskustva nisu samo homogenizirana nego i nadvaladana zahvaljujući njegovoj osobnoj snazi. Svjetlost tvori oblike kao da je polumaterijalizirana, na širokoj krometskoj skali od tamnoplavih, čak ljubičastih tonova, do zlatnožutih. Ona je polufunkcionalna. Omogućava mu prodor u

dubinu povijesti, duha i prostora koji se otvara svjetlosnom restruralizacijom, i konačno, u dubine novih izražajnih mogućnosti koje se nude suvremenome slikaru. Svaka je slika nova struktura oblika i svjetla. Kostovski je slikar-svjetlograditelj.

(Bogdan Mesinger)

SUSRET ČLANOVA DRUŠTVA KNJIŽEVNIKA MAKEDONIJE I OSJEČKOGA OGRANKA DHK

Osječani će gostovati u Strugi

U sklopu evidentne želje za učvršćivanjem i razvijanjem hrvatsko-makedonskih kulturnih veza dogovoreni su i konkretni oblici suradnje

U clubgaleriji "Magis", 22. lipnja održan je susret i radni sastanak članova Društva književnika Makedonije i članova Društva hrvatskih književnika Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski. Susret je, inače, organiziran u sklopu gostovanja makedonskih književnika na manifestaciji III. dani braće Miladinov. Na sastanku su bila nazočni akademik Gane Todorovski, novinar i pjesnik Todor Čalovski, književnik i dugogodišnji direktor "Struških večeri poezije" Jovan Strezovski, te književnik i tajnik "Struških večeri poezije" Razme Kumbaroski. S uglednim gostima iz Makedonije na radnome sastanku razgovarali su predsjednik Društva hrvatskih književnika Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemskoga Anto Gardaš, predsjednik Makedonskoga kulturnoga društva "Braća Miladinovci" iz Osijeka Blagoja Jovanovski, tajnik Matice hrvatske Osijek Josip Cveniċ, književnik, i zamjenik pročelnice za kulturu Osjeċko-baranjske ųupanije Stjepan Tomaš, te pjesnik Lujo Medvidović.

Makedonski su književnici u uvodnim izlaganjima opisali novi društveni i politički kontekst u kojemu bi trebalo obnoviti tradiciju hrvatsko-makedonskih kulturnih veza, posebice zato što gospodarske i tranzicijske okolnosti oteųavaju kulturni ųivot. Predstavivši ukratko stanje u makedonskoj kulturi i oblike recepcije hrvatske kulture u Makedoniji, makedonski su

književnici poslušali prikaze hrvatskoga kulturnoga stanja.

U sklopu evidentne ųelje za učvršćivanjem i razvijanjem hrvatsko-makedonskih kulturnih veza dogovoreni su i konkretni oblici suradnje. Osim ųto će tradicionalna kulturna manifestacija Dani braće Miladinov u ųakovu biti obogaćena već iduće godine (u povodu 140. obljetnice tiskanja Zbornika braće Miladinov), dogovoreno je i

objavljivanje izbora iz suvremene makedonske proze u jednome od idućih brojeva "Književne revije", časopisa za književnost i kulturu Matice hrvatske Osijek. S članovima Društva književnika Makedonije dogovoreno je gostovanje osjeċkih književnika na "Struškim večerima poezije" već na jesen, kao i objavljivanje radova osjeċkih književnika u časopisu "Stoųema književna revija". Na koncu, u tijeku su i pregovori u svezi s izvedbom jedne drame Stjepana Tomaša na kazališnoj sceni u Makedoniji. (I. Gajin)

МАКЕДОНСКО - ХРВАТСКИ МОСТОВИ КОН ИДНИНАТА

Во рамките на манифестацијата во Пула успешно беше претставен академскиот сликар од Велес Ангел Петров

Деновите на македонската култура во Истра, што по петти пат се одржаа во Пула, а чиј домаќин беше Македонското друштво "Кочо Рацин" од овој хрватски град, а кое го обележуваше својот полудецениски јубилеј, мошне забележителен настап пред хрватската културна јавност имаше македонскиот академик сликар Ангел Петров од Велес. На оваа негова 29-та самостална изложба, за која доби поддршка од Министерството за култура, која беше отворена во Истарското народно казалиште во Галеријата "Винсент од Касва", беа претставени 35 дела, од кои 33 пејзажи од неговата последна фаза и два портрета од поетот и револуционер Кочо Солев Рацин. Изложбата ја отвори писателот Алдо Климент, познат на македонската културна јавност како чест гостин на Рациновите средби во Велес. За своето сликарство Петров ќе рече дека во сликарството ги бара најскриените тајни на природата, почетокот на движењето, огнот на светлоста и музиката.

Овие поетско-колористични интерпретации на природата, чиј е вечен заробенник, придонесоа за еден нов квалитет на делото на колористичната интерпретација на мотивот. Овие пејзажи фатени со магија на око и срцето не враќаат во времето кога се создадел светот што испливува од хаосот на безличните развиорености во убавиот и возвишен свет на македонското битисување. Од нив извира лириката облагородена со оган на опстанокот слеан во асоцијативните преокупации на духот. Мојот интимен свет, вели Петров, како и светот на моите топли поетски слики е реализиран со пиктурално воодушевување и восхит со експлозивност колористички крешчендо на црвено-жолтиот пламен со смели трансформации и видно редуцирање на формите.

Значење на отварањето на изложбата со своето присуство дадоа и македонскиот амбасадор на Хрватска, Сервет Авзиу,

градоначалникот на Пула Џанкарло Жупиќ, поджупанот на Истра Марин Бркариќ, а присутните ги поздрави и претседателот на Заедницата на Македонците во Републик Хрватска, Илија Крестодулов. Со изложбата наедно беа одбележени петте години од дејствувањето на Македонското друштво "Кочо Рацин" од Пула - јубилеј кој одлично се вклопи во Македонските денови и чествувањето апостолите ма македонската и на сесловенската писменост светите солунски браќа Кирил и Методиј, а со особена почит беше одбележен и државниот празник на Република Хрватска. Одзивот на печатените и на електронските медиуми беше огромен, а критиките во повеќето весници и списанија мошне повољни. Петров кој минатата година одбележа 40 години на своето творештво, задоволен од претставувањето со своите дела во Пула ќе рече: "Ова потврдува дека културата нема граници и не знае за разлики во јазици и оддалечености. Затоа културата е најголемиот мост на зближување на народите и во културата се сите истовљубеници. Така беше и во Хрватска, вели нашиот соговорник, каде длабоко ја почувствував блискоста на двата народа". Петров додаде дека на хрватскиот и на македонскиот му претстои убаво време на соработка и зближување. Неговиот успех во Пула го потврдува тоа што тој доби покана изложбата да биде преземена и во други хрватски градови. Петров веќе отпатува за Риека каде од 7 јуни ќе биде отворена неговата изложба во Галеријата на Филадраматика во строгиот центар на градот. Уште поголема потврда за високиот дострел на неговите уметнички вредности е фактот што неговата изложба ќе биде презентирана во екот на туристичката сезона, што е сон на многу уметници, ќе биде отворена на 22 јуни во Осиек, а потоа од 7 до 21 јули во Загреб.

А. Д.

ДЕНОВИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА ВО РИЈЕКА

МКД "ИЛИНДЕН" од Ријека и оваа година на своите сограѓани во Ријека од 07. - 27. јуни оваа година прикажа сегменти од македонската култура. Со изложбата на АНГЕЛ ПЕТРОВ, академски сликар од Велес од (7. - 12. јуни) започнаа деновите на македонската култура во Ријека.

Следи изложба на Ранокрстијански теракоти на икони од ископите на Виничките локалитети (20. - 27. јуни) со кои се претставува Археолошкиот музеј на Македонија. На 27. јуни во клубот на македонците Илинден запланариано е предавање на теми: Историјата на македонскиот јазик и Современ македонски јазик, од предавачите мр. Весна Костовска и мр. Катица Трајкова, претставители на Институтот за македонски јазик "Крсте Мисирков" од Скопје.

Секако овие настани во Ријека се од голем значај за нас Македонците кои овде живееме заедно со домицилното становништво да можеме да прикажеме дел на културата од нашата постојбина и да заедно со другите малцинства го чиниме овдешниот соживот примерен за сите нас.

Изложбата на Ангел Петров е поставена во Галеријата "Град" во која Петров со своите акварели и пејсажи прикажа сегмент од својата околина за која на отворањето, претседателот на Илинден Илија Христовулов рече дека ова е еден прилог на цврстите спојки на Ријека и Македонија во негувањето на мултикултуралностите. За дејностите на македонското национално малцинство зборуваше г-ѓата Бранка Репко - Силов, заменик на градоначелникот на Град Ријека, воедно и начелник на Одделението за култура, која истакна дека ова здружение е меѓу тие кои со своите дејности и агилности се истакнува при врвот меѓу сличните друженија. Специфичност на

нивните настани се приметувача со преставување на автори или нивни дела со врвен досег, било да се работи за ликови, филмски, книжевни и други културолошки облици на изразувања. Се работи за средби кои ги одржуваат и дополнуваат трајните врски помеѓу културите.

За изложбените дела на сликарот осврт даде ликовната критичарка Бисерка Смолјан - Черина:

- Со лесни потези со четчето и лазурно нанесувана боја, Петров полага на платно, панел и лесонит убавината на крајнините кои добро ги познава. Иако во неговите слики се

осеќаа реални локалитети, тие поради силните емоции прејдуваат во анстракции. Таа имагинарна нота ги претворува во свемирски пејсажи над овој свет, во кој човечката душа патува во рај.

АНГЕЛ ПЕТРОВ е роден 1933. година во Велес. Академија на применета уметност завршува во Белград во класа на проф. Винко Грдан.

Самостално изложува од 1963. година, член е на ДЛУМ од 1997. година, во кое групно изложува на многу изложби организирани во многу центри во земјата и надвор од неа.

В.Н.

ДЕНОВИ НА ХРВАТСКАТА КУЛТУРА ВО БИТОЛА

Деновите во организација на Македонско-хрватското друштво, преку огранокот од тој град, во Битола беа одржани Хрватски денови во Македонија на кои покрај претседателот на Македонско-хрватското друштво, д-р Бранко Маретиќ, присуствуваше и хрватскиот амбасадот во Република Македонија, господинот Витомир Ласиќ. Гостите од Република Хрватска, покрај свечениот дел и заедничката програма на која

со хрватски песни и игри настапи играорната група "Дучец" од Мрцлин, а со македонски игри и песни се претстави КУД "Илинден" од Битола, ги посетија и изложбата во Уметничката галерија во Битола и познатиот археолошки локалитет од времето на Римјаните, Хераклеа Линкестис како и повеќе знаменитости на Битола.

Пред преполната сала во Домот на културата во Битола, Хрватските денови во Македонија за отворни ги прогласи д-р Бранко Маретиќ додека во своето обраќање амбасадорот на Република Хрватска во Македонија, ја потенцира историската поврзаност меѓу двата пријателски народи, почнувајќи уште од времето

кога браќата Миладиновци го објавиле својот зборник во печатницата на Јосип Јуриј Штросмаер. Беше тоа една прекрасна средба која заврши со ветувања за нови пријателски среќавања и уште поблиски културни запознавања и надоградувања.

К.К.

ИНИЦИРАНО ЗБРАТИМУВАЊЕ МЕЃУ БИТОЛА И РИЕКА

Градоначелникот на Риека Војко Оберснел со соработниците и претседателот на Градското собрание Зорица Јерковиќ имаа средба со амбасадорот на Република Македонија во Хрватска, Сервет Авзиу, по повод неговата работна посета на Риека. Со претставниците на градот - домаќин на пиемот беа присутни и советникот за стопанство во македонската амбасада Владимир Крстевски, претседател на Македонското културно друштво "Илинден" од Риека Илија Христовулов и деканот на Филозофскиот факултет на Универзитетот во Риека и почесен член на клубот "Илинден", проф. д-р Горан Калоѓера, кој во Градското собрание ја претстави книгата "Компаративни студии македонско-хрватски".

Во таа пригода е искажана и благодарност на Хрватска и на Приморско-горанската жупанија за исклучителната помош во зачувувањето на културната традиција на македонските, албанските и на другите национални малцинства на ова подрачје, благодарение на што многумина, како што рече Христовулов, Риека ја доживуваат не само како отворен, мултинационален, туку и како сопствен град. Предлогот на градот Риека да му се упати повик за збратимување со македонскиот град Битола претставниците на домаќинот срдечно го поздравиле.

В. Н.

REPUBLIKA HRVATSKA

MAKEDONSKO KULTURNO DRUŠTVO
"ILINDEN" - RIJEKAUDRUGA ZA
ŽUPANIJU PRIMORSKO GORANSKU
GRAD RIJEKAМАКЕДОНСКО КУЛТУРНО ДРУШТВО
"ИЛИНДЕН" - РИЈЕКАЗДРУЖЕНИЕ ЗА
ПРИМОРСКО ГОРАНСКА ЖУПАНИЈА
ГРАД РИЈЕКА

DANI MAKEDONSKE KULTURE U RIJECI

2000

Od 07. do 27. lipnja 2000. g. u Rijeci

ДЕНОВИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА ВО РИЕКА

ИЗЛОЖЕНИ ТЕРАКОТИТЕ ОД ВИНИЧКО ПОЛЕ

Летово, по десетгодишна "пауза" од познатите причини, во Риека, Хрватска се одвива манифестацијата Денови на Македонската култура, и во тие рамки, деновите во Поморскиот и историски музеј отворена е изложбата на теракотните икони од археолошкиот локалитет Виничко кале. Оваа еминентна поставка, што ќе биде отворена до 24 овој месец, побуди големо интересирање кај граѓаните, а на отворањето, меѓу публиката се слушаа убави зборови за продолжувањето на културната соработка меѓу двете земји и дека оваа и ваквите манифестации се вистински мостови меѓу народите.

Организирана е на ниво на меѓудржавна културна соработка помеѓу музеите на Македонија и Хрватска, а на иницијатива на МКД "Илинден" од Риека.

Инаку, пред теракотните икони од Виничкото кале, во соорганизација на ова друштво во Риека беше прикажана изложба на академскиот сликар од Велес, Ангел Петров, поставена во Галеријата "Град". За изложбените акварели и цртежи на Петров (1933), тамошната критика забележа: "Поради силни емоции, сликите на Петров преофаат во апстракции. Таа имагинарна нота ги претвори во свемирски пејзаж над овој свет, во кој човечката душа патува во рај". (В. Н.)

ПРЕД ХРАВАТСКАТА ПУБЛИКА "ПУШКИН ОД НАШИОТ СОКАК"

На деновите на македонската култура во Истра, во Пула успешна презентација имаа и двајцата млади велешани, автори на документарниот филм за Кочо Рацин, насловен со "Пушкин од нашиот сокак", работен во копродукција на Радио Велес и "Канал 21". Автори на филмот се Александар Кукулев и Дејан Ѓорѓиев, чија е и монтажата, а режијата е на Кукулев. Филомот беше прикажан во малата сала на Истарското народно казалиште во Пула, а за него говореше хрватскиот писател Алдо Климан. Филмот беше мошне високо оценет од хрватските филмски критичари, поради што беше преземен да се прикаже на хрватската национална телевизија. Филомот во кој неодамна починатата Рахилка Фирфова Раца од Велес, големата муза на Кочо Солев, од која тој го презеде својот псевдоним, раскажува за Рацин, преку еднострана њубов искажана преку 30 поштенски картички до неа. Претходно филмот поволно беше оценет од македонската филмска критика, а ја доби и високата награда "Златна корија" за монтажа на вториот национален телевизиски фестивал во Крушево.

А.Д.

Otvaranje izložbe Zorana Kostovskog u Zagrebu.

Otvaranje izložbe slika Angela Petrova u Rijeci.

Poslije koncerta Rahilke Burzevske i Veljka Glodića u Osijeku.

Vokalna skupina "Vardarki" KUD-a "Braća Miladinovići" iz Osijeka.

Zagrebcani u Osijeku - VI. dani makedonske kulture.

U Zagrebu na jednoj kulturnoj manifestaciji.

GLAZBENA KRITIKA: KONCERT RAHILKE BURZEVSKE I VELJKA GLODIĆA NA PEDAGOŠKOM FAKULTETU U SKLOPU DANA MAKEDONSKE KULTURE U OSIJEKU

CHOPIN U NOVOM SVJETLU

U sklopu manifestacije Dani makedonske kulture (koja se već šestu godinu održava u Osijeku), makedonsko kulturno društvo "Braća Miladinovci" organiziralo je (u ponedjeljak, 15. svibnja) koncert mezzosopranistice Rahilke Burzevske i pijanista Veljka Glodića. Svoj prvi nastup pred osječkom publikom umjetnici su posvetili ljudima kojima je Hrvatska druga domovina, a to je ujedno bio i jedan u nizu koncerata kojom Rahilka Burzevska obilježava 25. godišnjicu svoga umjetničkog rada.

"Koncert od srca" - kako ga je umjetnica nazvala - započeo je izvedbom tri Chopinove solo pjesme ("Desirs de jeune fille", "Reviere triste", "Jeunesse"). Upoznavanje gotovo nepoznatih solo pjesama poljskoga "pjesnika klavira" zasluga je upravo ovo dvoje umjetnika koji su prvi put u Hrvatskoj izveli njegov integralni vokalni opus. Odmah na početku pokazalo se da dvoje umjetnika dišu zajedno, osjećaju frazu i skladno proživljavaju atmosferu svake minijature.

U Chopinovo "Velikoj brilijantnoj polonezi op. 22", u originalnoj skladnoj za glasovir i orkestar, pijanist Veljko Glodić uspješno je iznivelirao dijaloge tutti i solo dijelova, vješto izbjegavši stereotipe pretjeranih rubata i afektirane agogike kakve često slušamo u interpretacijama Chopinove glazbe, te vrlo diskretno, tehnički besprijekorno (pasaže, paralelne sekste i oktave, nizovi triola) i muzikalno prikazano Chopina u novome svjetlu. Svijet romantičnoga ugodaja zaokružile su tri pjesme Johanna Brahmsa ("Der Gang zum Liebchen", "Geheimnis", "Vergebliches Ständchen"). Jednostavne pjesme strofnoga i prokomponiranoga oblika oživjele su u interpretaciji Rahilke Burzevske i pretvorile se u lirske minijature u kojima su najviše došli do izražaja kultivirano vođenje fraze, precizan zapjev, slojevitost dinamičkih nijansi i odličan izgovor teksta.

Njezin interes za glazbu 20. stoljeća potaknuo je brojne suvremene skladatelje da joj posvete svoja djela. Ovom prigodom izvedena je skladba "Žena" makedonskog skladatelja Tome Proševa.

Avangardnu atonalitetnu skladbu odlikuje konstantno otkrivanje novih zvukovnih mogućnosti oba instrumenta (trzanje žica, akordne aglomeracije, veliki intervalski skokovi). Vokalna dionica tretirana je instrumentalno i izrazito "nepjevački", a izvodači imaju veliku slobodu u interpretaciji u kojoj se znatan dio prepušta improvizaciji. Upravo je u tome aspektu improvizacije Rahilka Burzevska pokazala superiorne mogućnosti svojega glasa! U nastavku koncertne večeri Veljko Glodić izveo je "Sonatu za klavir u As-duru, op. 57." Dore Pejačević. U stalnoj potrazi za inovacijama, pretposljednja skladba njezinoga opusa zamišljena je kao jednostavačna prokomponirana cjelina s obrisima tri tradicionalna sonatna stavka. Veljko Glodić pokazao se suptilnim interpretom ove partiture uspješno ozvučivši sve nijanse "modernoga", uglavnom homofonoga sloga, dovodeći tako sonatu do vrhunca izraženoga u polifonom fugatu.

Iako je iza nje već 25 godina intenzivnoga koncertnoga, pedagoškoga i organizacijskoga djelovanja, glas mezzosopranistice Rahilke Burzevske i dalje odlučuje izrazito lijepa boja, ugodan vibrato, raskošnost volumena, veliki opseg i snaga izražajnosti. Uza sve to, umjetnica posjeduje izvrsnu pjevačku tehniku, profinjenu muzikalnost i sugestivnost interpretacije. U dvije pjesme Dore Pejačević "Zašto? op. 13" i "Vjerujem, dragi, op. 30 br. 3" umjetnica je izrazito muzikalno izrazila sjetnu ispovijed mlade žene. Zadivljujuću moć transformacije u izrazu i glasu, pokazala je i u interpretaciju dviju Brittenovih pjesama iz ciklusa "A Charm of Lullabies", op. 41 ("A Charm", "The Nurse's Song"). Na kraju koncerta izvedene su Gershwinowe pjesme "The Man I love" i "Summer Time", u jazz stilu i tako ukazale na afinitete umjetnika prema toj glazbi, ali i odlično poznavanje stila i vještinu improvizacije.

Nadam se da ovaj, prvi nastup svoje umjetnika, neće biti i posljednji te da ćemo ih imati prilike ponovno slušati i u okviru koncertne sezone grada...

I. H.

TAKO TO RADE BUGARI

Bugarski mitropolit Simeon u Đakovu

Bugarska delegacija predvođena mitropolitom Simeonom, poglavarom Bugarske pravoslavne crkve za srednju i zapadnu Europu, posjetila je 25. svibnja Đakovo gdje se susrela s biskupom msgr. Marinom Srakićem te biskupom u miru msgr. Ćirilom Kosom.

Mitropolit Simeon upoznao je biskupa Srakića s osnivanjem bugarske crkvene općine u Zagrebu.

-Đakovo je s biskupom Strossmayerom, ali i danas, bilo branitelj bugarske povijesti i tradicije. Uz vašu pomoć sačuvano je sjećanje na bugarske prosvjetitelje braću Miladinov- rekao je mitropolit Simeon.

Spomen ploča u kripti đakovačke katedrale, neposredno na grobu J. J. Strossmayera, koju je 1999. godine postavila Republika Bugarska.

U pratnji bugarskih crkvenih velikodostojnika bio je i veleposlanik Republike Bugarske u Hrvatskoj Velizar Encević koji je biskupu Srakiću uručio pozdravni telegram bugarskog predsjednika Petra Stojanova. (E. P.)

“Јас го посеав семето, а вие бидете живи да го ожнеете неговиот плод”.

Димитар Миладинов

“Делото што го започнуваат Димитрија, Константин и Наум Миладиновци од Струга, скршнато еднаш од историската неминовност по друг пат, ќе и се врати сега на својата матица и ќе најде свои достоинствени следбеници. И пак се буди оној наш жив и животворен спомен, пред кои стоиме и будни и занесени...”

академик Димитар Митрев

Veleposlanik Avziju i savjetnik u veleposlanstvu RM Krstevski polažu vijenac na grob biskupa Strossmayera.

“Вечните Миладиновци, Тие се алфа, првата буква на нашиот културен новозбор, бликнат небарем крик на новороденче, среде глувотијата и безмолна ноќ на нашата културна пасива...”

академик Гане Тодоровски

U ĐAKOVU ODRŽANI III. DANI BRAĆE MILADINOV

Dan makedonske zahvalnosti biskupu Strossmayeru

Danima braće Miladinov makedonski narod i njegova zajednica u Republici Hrvatskoj odaju zahvalnost biskupu Strossmayeru koji je pomogao braći Miladinov u Zagrebu 1860. i 1861. pri tiskanju zbirke narodnih pjesama, prvu na makedonskom jeziku

U organizaciji Zajednice udruga Makedonaca u Republici Hrvatskoj, MKD-a "Braća Miladinovci" iz Osijeka, makedonskog veleposlanstva u RH, Grada Đakova i Osječko-baranjske županije u subotu 24. lipnja održani su III. dani braće Miladinov. Riječ je o sada već tradicionalnoj manifestaciji kojom makedonski narod i njegova zajednica u RH odaju zahvalnost biskupu J. J. Strossmayeru za sve što je učinio za njihov jezik, kulturu i opstojnost. Uz financijsku i drugu pomoć biskupa Strossmyera, naime, braća Miladinov, Konstantin i Dimitrije, 1860. i 1861., u Zagrebu su tiskali zbirku narodnih pjesama, prvu na makedonskom jeziku koja je bila odrednica makedonskom jeziku i

opstojnosti tog naroda. U znak zahvalnosti Strossmyeru i u povodu 139 godina tiskanja zbornika braće Miladinov ovogodišnja manifestacija započela je polaganjem vijenaca na Strossmayerov grob u kripti Katedrale. Vijence su položila izaslanstva makedonskoga veleposlanstva u RH na čelu s veleposlanikom Serbetom Avziuom, kao i Zajednice udruga Makedonaca u RH koje je predvodio njen predsjednik Ilija Hristodulov. Potom su sudionici Dana razgledali Katedralu te Strossmayerov spomen-muzej nakon čega je manifestacija nastavljena u Gradskoj knjižnici programom "Makedonski pjesnici biskupu

Strossmayeru i braći Miladinov". U njemu su sudjelovali makedonski pjesnici akademik Gane Todorovski, Jovan Strezovski, Todor Čalovski i Razme Kumbaroski, ali i hrvatska eminentna imena od riječi i pera - Anto Gardaš, Stjepan Tomaš i prof. dr. Stanislav Marijanović.

Program je upotpunjen nastupom glazbene skupine "Vardarki", MKD-a "Braća Miladinovci".

U ime Biskupije goste je pozdravio biskupski kancelar, msgr. Luka Strgar, a u ime Grada gradonačelnik dr. Darko Vrtarić. Manifestaciji su uz goste iz Makedonije, bili nazočni i predstavnici makedonskih kulturnih društava iz Zagreba, Rijeke, Pule, Zadra i Splita, a i tijekom ove godine ponovljena je inicijativa da se Đakovo i Struga zbliže kao gradovi-prijatelji. Sudionici Dana u Đakovu su se također susreli s članovima Matice hrvatske, a u Gradskoj vijećnici primio ih je i gradonačelnik.

(S. Župan)

PREDSTAVLJENA ZBIRKA POEZIJE LJILJANE DIMOVE PETERNEL

HRVATSKO - MAKEDONSKI MOST

Autorica je, inače, rođena u Bitolji, ali već duže vrijeme živi u Zagrebu, pa dr. Borislav Pavlovski u njezinom zbirci zamjećuje zanimljivo spajanje dviju suvremenih pjesničkih tradicija: hrvatske i makedonske...

Makedonsko kulturno društvo "Braće Miladinovci" iz Osijeka održalo je u nedjelju, 23. svibnja, u osječkom HNK-u promociju zbirke pjesama "Moj put" Ljiljane Dimove Peternel u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske i dana slavenskih prosvjetitelja Ćirila i Metoda. Autorica je, inače, rođena u Bitolji, ali već duže vrijeme živi u Zagrebu, pa dr. Borislav Pavlovski u njezinom zbirci zamjećuje zanimljivo spajanje dviju suvremenih pjesničkih tradicija: hrvatske i makedonske.

Riječ je o onoj vrsti poezije koju je već teorijski predstavio istaknuti književni znanstvenik Ante Stamać svojom raščlambom na slikovno i pojmovno pjesništvo, pri čemu "Moj put" Ljiljane Dimove Peternel zanimljivim nadogradnjama korespondira s onim osnovama koje su suvremeno makedonsko pjesništvo izravno uključuje u svjetski modernizam. Povrh toga, autoričinu poeziju, nakon traumatičnog iskustva Domovinskog rata, karakterizira i potragaza etičkom biti.

"Ljiljanina poezija sugerira tajnu koja nas potiče da otkrivamo sebe i drugoga, drugoga u teorijskom smislu metaforičnog zrcala nas samih. U dramatičnom traganju za identitetom u svijetu i u životu Ljiljane Dimove Peternel iznosi tematski niz obraćanja svome okruženju i intimnih lomljenja" - sažeti je prikaz dr. Borislava Pavlovskog.

"Čemu pjesnici?" - retoričko je pitanje mr. Luje Medvidovića, kojim je započeo nadahnuto govorenje o zbirci, na posljertku objasnivši kako autorica riječju povezuje dvije domovine u vrijeme kada se narodi ograđuju i tako u jednom nesklonom vremenu odvažno pokazuje širinu vlastitih horizonata, u kojima se nadvladava sebično nepoznavanje drugih.

"Ova je zbirka prinos na dobrobit makedonskog pjesništva i hrvatsko-makedonskih književnih veza", zaključak je mr. Luje Medvidovića.

Glazbeni su dio programa duhovnim pjesmama ispunili makedonski studenti Evandeoskoga teološkoga fakulteta u Osijeku, dok su u recitatorskom dijelu programa stihove interpretirali glumci Vlasta Knezović i Tomislav Martić, te autorica koja je recitirala na svome izvornome, makedonskome jeziku. (I. G.)

U SAMOBORU PROSLAVLJEN NAJVEĆI MAKEDONSKI BLAGDAN

ILINDENSKI PIKNIK PRED SAMOBORSKIM MUZEJEM

Zagrebački Makedonci proslavili su jučerašnjim druženjem u parku Samoborskog muzeja najveći makedonski nacionalni blagdan - Ilinden. Tradicionalno ilindenski piknik u gradiću u kojem je prije 60 godina tiskana prva zbirka pjesama na makedonskom jeziku "Beli mugri" organizirali su makedonski KUD "Oro" i Hrvatsko-makedonsko društvo. Veseli su Makedonci cvijećem украсили spomen-popsrje pjesnika Koče Racina, autora zbirke "Beli mugri", a počasni samoborski gradonačelnik Ivica Sudnik prisjetio se ilegalnog tiskanja u tiskari "Spuller".

- Tiskanje smo prijavili u subotu pred kraj radnog vremena Kotara, a kada su kamioni puni policije i vojske došli pred tiskaru, knjige su već bile u Skopju. Za tiskarom je bila raspisana i tjeralica - ispričao je uzбудljivim danima Ivica Sudnik.

Tjeralicu, druge dokumente i primjerke zbirke "Beli mugri" prevedene na nekoliko jezika su

ЧЕСТВУВАЊЕ НА МАКЕДОНЦИТЕ ОД СПЛИТ

Членовите на македонската православна општина "Св. Наум Охридски" во Сплит, прославата на Илинден, ја одржаа под покровителство на Поглаварството на град Омиш, во излетничкото место Кастил - Сланица во кањонот на реката Цетина. За значењето на Илинден зборуваше претседателката на Црквениот одбор Ивона Мусиќ - Неделковска, а беа евоцирани и спомени за револуционерната борба на македонскиот народ, се пееја македонски песни, се играа македонски ора.

razgledani na prigodnoj izložbi u Samoborskom muzeju. Naposljetku su uživali u temperamentnom nastupu ženskog zbora "Ezerki" uz pratnju harmonike koji ih je ponio pa su na taktove makedonskih i hrvatskih pjesama pocupkivali i glasno pjevali.

(dlb)

ПРОСЛАВА ВО ОСИЕК

Членовите на Македонското културно друштво “Браќа Миладиновци” од Осиек, заедно со Македонците од Славонија и Барања, свечено го прославија најголемиот македонски национален празник Илинден. Во убаво уредениот простор на Градскиот плоштад на Горниот град, гостите со задоволство го проследија настапот на Милка Мацариќ, кој во придружбата на Јанко Поповски на армоника, настапи со грст македонски песни.

Годинешново одбележување на Илинден, во Осиек помина во знакот на изложбата што се состоеше во три дела: првиот посветен на идеологот на македонското револуционерно движење Гоце Делчев, и на другите великани на Илинденското востание; вториот се состоеше од фотографии на везови и накит од македонските народни носии, а во третиот дел преку фотографии беа претставени македонските национални јадења.

Со цел прославата да се обележи на автентичен македонски амбиент, се погрижија вредните Македонки. Тие подготвија македонски - специјалитети, пити, локум и други колачи, кои со радост им беа служени на гостите.

Во името на Друштвото, на сите присутни Илинден им го честита претседателот Благоја Јовановски. Со желба да продолжат ваквите одбележувања на светлите датуми на македонската историја, во името на градот домаќин Осиек, Македонците ги поздравиле Јасминка Новак - Ковач.

За прославата што се одржа на 2 август, информираа телевизија Загреб, Славонска телевизија, Хрватското радио, Славонското радио, Градското радио - Осиек, како и весниците “Глас Славоније” и други дневни и неделни печатени медиуми во Хрватска.

Б. Ј.

U OSIJEKU

Makedonci proslavili Ilinden

Članovi Makedonskoga kulturnoga društva “Braća Miladinovci” iz Osijeka s gostima Makedoncima iz cijele Slavonije i Baranje, svečano su i veselo proslavili najveći makedonski nacionalni blagdan Ilinden. U lijepo uređenom prostoru gradskoga kotara “Gornji grad” gosti su mogli uživati u makedonskim narodnim pjesmama koje je izvela Milka Madarić, uz pratnju Janka Popovskog na harmonici. Mogla se pogledati izložba koja se sastojala od tri dijela, a prvi dio prikazivao je Goce Delčeva i ostale velikane Ilindenskoga ustanka. Drugi su dio činile fotografije veza i nakita s makedonske narodne nošnje, a treći slike njihovih nacionalnih jela.

Specijaliteta je, osim na slikama, bilo i na stolu te su svi gosti mogli kušati posebno napravljenu pogaču sa sirom devrek (nešto poput pereca), ratluk i druge kolače. U ime Društva Ilinden je svima čestitao predsjednik Blagoja Jovanovski, dok je u ime Gradskog poglavarstva prisutne pozdravila pročelnica Jasminka Novak - Kovač te im uz čestitku zaželjela još mnogo ovako toplih i veselih proslava.

(S. Č.)

Денови на македонската култура во Хрватска

КУЛТУРАТА КАКО ДУХОВЕН МОСТ ЗА ЗБЛИЖУВАЊЕ

- Денови на македонската култура во Пула, Ријека и Осиек
- Традиционално добри односи и соработка на високо ниво
- Духот на еден народ е во неговата култура

Четвртите денови на Македонската култура во Истра почнаа на 10 октомври со редовното годишно собрание на Македонското културно друштво (МКД) „Кочо Рацин“ од Пула и за отворени ги прогласи амбасадорот на Република Македонија во Република Хрватска, господинот Сервет Авзиу. Тој нагласи дека Македонија не само што има што да му понуди на светот, туку таа токму по тоа е и позната, како што е познато и тоа дека културните односи и соработка на Република Хрватска и Република Македонија се вековни и традиционални.

Во полната сала на Филолошкиот факултет, писателот и познат издавач во Пула и член на Друштвото на писателите на Македонија, Алдо Климан, ја претстави книгата од публицистот Огнен Бојаџиски, а потоа присутните го слушаа предавањето на Огнен Бојаџиски насловено како „Балканот утре“ со што беше направен еден понеобичен пресек на историјата на Македонија низ вековите како земја на ветрометните на историјата чија судбина биле најдолго да се наоѓа под ропство.

Мала земја, но големи филмски успеси

Всушност, Четвртите денови на македонската култура во Истра би можеле да се наречат како денови на македонскиот филм, бидејќи претставничката на Македонската кинотека, госпоѓицата, Мими Горгоска, во Пула ги донесе долготражните филмови: „Црно семе“, „Среќна нова '49“, „Пред дождот“, „Мис Стон“ и „Тетовирање“, покрај нив беа прикажани и документарните филмови: „Туглеш“, „Голготта“, „Ритам и звук“ и „Берикет“.

Иако се чинеше дека најголемиот интерес владее за филмот „Мис Стон“, сепак, со најголемо внимание и најмногу гледачи имаше на проекцијата на филмот „Пред дождот“ од Милчо Манчевски. Во културната рубрика на дневниот весник „Гласот на Истра“ од 14 октомври 1999 г. излезе напис на цела страница „Снимање малу, но квалитетно“ – интервју со Мими Горгоска за македонската кинематографија.

Овде нема разлики меѓу луѓето

Во Република Хрватска се формирани и работат македонските културни друштва: „Билјана“ – Загреб, „Пријатели на Македонија“ – Сплит, „Крсте Мисирков“ – Загреб, „Македонија“ – Сплит, „Кочо Рацин“ – Пула, „Браќа Миладиновци“ – Осиек и „Илинден“ – Ријека кое е едно од најстарите. Иако Деновите во Ријека почнуваа дури на 15 октомври, сепак, нè поканија да појдеме и таму, бидејќи беше закажан прием кај градоначалникот на Ријека.

Раководствата на градовите во кои живеаме и работиме треба да видат дека зад нашите активности не стојат само тие, туку целата јавност во Република Македонија – ни рече Славица Сагадин, претседател на МКД „Кочо Рацин“ – Пула и на 13 октомври таа и Ненад Стојковски не возат за Ријека.

Кога човек ќе се најде во градови какви што се Пула или Ријека не знае на што повеќе да се чуди и восхитува; на прекрасните градби и старини или на културите активности на Македонци кои ни во Пула ни во Ријека, а ни во Осиек не ја пропуштаа приликата да кажат дека тука не се прави разлика меѓу тукашните и дојденците и дека тука најважно

Поздрав од татковината на Деновите на културата во Пула

е каков е човекот и како се однесува, а не кој е и од каде е.

Нè пречекуваат Владо Настески, секретарот на МКД „Илинден“, претседателот Илија Христовиќ и Гордана Крстеска кои не носат на договорениот прием кај градоначалникот каде не примаат заменикот на градоначалникот, Бранка Ренко Силов, претседателот на Градскиот совет, Зорица Јерковиќ, претседателот на Одборот за национални малцинства, Мауро Грацијани, референтот за национални малцинства и шефот за протокол Хрвоје Чиковиќ.

Разговараме за соработката и условите за работа на македонските друштва и прво што потенцираат е дека тука,

во Истра, градското раководство е заинтересирано да соработува со сите на културен и на економски план, а дека Македонците имаат што да понудат. Го слушам тоа и си мислам дека тоа не е куртоазна изјава на одговорни раководители, туку констатација за реална состојба.

– Ние знаеме дека вие од Македонија не можете толку да ги помагате културните друштва со финансиски средства, но затоа, пак, можете да им дадете книги кои сега ним им се најпотребни – ни вели Бранка Ренко Силов.

Ветувам дека книги ќе добијат и ќе добиваат, а тие не канат на заеднички ручек каде продолжуваме со разговорите за работата на друштвата и идните активности

На почитта враќаме со почит, на пријателството со пријателство

Сепак, кулминација на изненадувањата што ни ги приредиле домаќините беше приемот кај градоначалникот на Пула на 14 октомври, господинот Џанкарло Жулик каде се задржавме најдолго, бидејќи толку многу работи од заеднички интерес допревме што на крајот не можевме а да не речам дека кога сите амбасадори и градоначалници би биле како господата Сервет Авзиу и Џанкарло Жулик, тогаш, најверојатно, многу поинаку би се разговарало за културата и односите помеѓу луѓето. На тој прием кој, исто така, заврши со ручек во ресторанот „Милан“ кој бил прогласен за најдобар во Република Хрватска, беа уште потпретседателите Армадо Дебељу и Марио Кваранте, референтот Силвио Зилли и шефот за протокол, Мирјана Жрнар. И на приемот и на ручекот во поздравните обраќања неколкупати беше потенцирано дека сите што живеат тука се дел од животот на Пула и грижата на органите на власта за сите е еднаква, односно токму власта е најзаинтересирана за зближување и културно надолжување, бидејќи какво ќе бидат еден град и една држава зависи токму од тие што живеат во нив.

Средба на македонските и хрватски поетски зборови

Салата за проекции постојано беше полна, особено кога се прожектираше филмот на Милчо Манчевски „Пред дождот“, а Мими Горгоска пред секоја проекција дава по еден кус осврт за филмот правејќи на тој начин еден целосен пресек на македонската кинематографија.

Со Алдо Климан подолго разговараме за издавачката дејност во Пула и потоа тој не запознава со историјата на Пула, го посетуваме меанчето „Улик“ крстено по романот на големиот писател Џејмс Џојс кој едно време живеел во

Пула и тука работел на романот. До доцна во ноќта ги разгледуваме стариите и Алдо со воодушевеност раскажува за Пула и нејзината историја – град кој е постар од три илјади години, за неповторливата и по многу нешта единствена пулска арена што ја изгради Веспасијан покрај која човек се чувствува и страшно мал во споредба со монументалната градба но и страшно голем токму затоа што тој, човекот, го изградил тоа.

Разочарани сме што мораме да заминеме од овој прекрасен град и да се поделиме од љубезните домаќини но изненадувањата сè повеќе се редат. На Аеродромот во Загреб на 15 октомври нè чека амбасадорот Сервет Авзиу и брземе колку што можеме да стигнеме на време во Осиек затоа што амбасадорот треба да ги отвори Петтите денови на македонската култура. И таму салата на Педагошкиот факултет е преполна и амбасадорот нагласува дека досегашните Денови на македонската култура во Република Хрватска, како и целокупната соработка на културен план покажуваат дека двата пријателски народи имаат многу заедничко и дека односите ни се традиционално добри, а средбите плодни и успешни – што го пренесуваат сите тамошни медиуми за информирање.

Вредноста на луѓето што творат не е само во тоа да ги афирмираат и почитуваат убавините, туку да создаваат убавини преку сопствените креации, а точно тоа се забележува во Осиек, особено со годишната програма на ДМК кој почна со музички точки на првенецот на ХНК – Осиек баритонот Слободан Цветичанин кој исполни соло творби од Трајко Прокопиев, Иван Зајц и македонската песна „Лихнида“ во придружба на Јагода Трневска – Цветичанин, виш предавач на Педагошкиот факултет во Осиек. И во Осиек беше прикажан филмот „Мис Стон“ и како белег на традиционалната соработка меѓу градовите Осиек и Струга, во Осиек на ДМК учествуваа и поетите од Струга, м-р Разме Кумбароски и Мирче Клечкароски кои го претставија македонското издание на збирката поезија: „Градината на црните јаболка“ од Славко Михалик за која книга зборуваше и ректорот и академик д-р Станислав Маријановиќ. Поетите од Струга имаа средби и со Клубот на писателите од Осиек каде беше договорена размена на посети и други форми на соработка.

Четириесет години пее македонски песни, а не стапнува во Македонија

За човек кој толку години живее со фолклорот, преголема провокација е некаде надвор од Македонија да слушне прекрасно испеана македонска народна песна, особено кога пејачот не е Македонец и дури и никогаш не бил во Македонија. Точно тоа ми се случи кога на третиот ден од ДМК во Осиек, во салата, го слушнав пријатниот глас на Милка Маџариќ која ја пробуваше песната „Ајде зајди, зајди...“, родена Далматинка која живее и работи во Осиек и која цел живот пее македонски песни дури и ја претставувала македонската песна на фестивали и којзнае на колку приредби но никогаш не стапнала во Македонија.

Никој и со ништо друго не може толку многу и така убаво да каже колку што може со песна, ниту, пак, има нешто што толку може да го возбуди човекот како убавата и на убав начин испеана песна како што го направија тоа Милка Маџариќ и мешаните групи „Распеана Македонија“ и „Тяга за југ“ од МКД „Крсте Мисирков“ – Загреб и МКД „Браќа Миладиновци“ – Осиек.

Се присетувам на опомената на оној странски запишувач низ Македонија да не се пее, бидејќи таму најдобро се пее, но се присетувам и на зборовите на Милка Маџариќ (на чиј глас можат да ѝ позавидат многу од пејачите), дека секогаш плаче кога пее тажна македонска песна и дека премногу сака да дојде во Македонија.

Се расплака и кога ѝ реков дека ќе сторам сè што можам да ја поканиме да ја види земјата чии песни ги пее веќе 40 години и чија тага и копнеж, љубов и надеж ги чувствува како свои.

Ете тоа го може песната, а тоа е суштината и духот на културата на народите – да се запознаваат и да се сплотуваат преку своите култури.

Стојмир Симјаноски

GORAN KALOGJERA - KOMPARATIVNE STUDIJE MAKEDONSKO-HRVATSKE

KONSTANTIN MILADINOV

autor prvog makedonsko-hrvatsko diferencijalnog rječnika

Konstantin Miladinov uspio je 1861. godine ostvariti san nekolicine makedonskih preporoditelja i objaviti u Zagrebu *Zbornik narodnih umotvorina makedonskog i bugarskog naroda*. Konstantin je u ostvarenje ovog projekta unio sve svoje znanje, vještinu i strpljenje i smatra se da je većinu radova oko *Zbornika* uradio sam. Pritom mislimo na to da je bio urednik izdanja priređivač i analitičar prikupljenog materijala, organizator cijelog izdavačkog pothvata, autor predgovora *Zbornika*, eseja o makedonskoj narodnoj književnosti i makedonsko-hrvatskog diferencijalnog rječnika. U jednom od prethodnih radova izrazili smo sumnju glede njegova autorstva zahvale svom financijeru biskupu Strossmayeru i bili skloni autorstvo ovoga teksta pripisati Franji Račkom, a Konstantinu priznati samo posao prevodioca (sumnju u Konstantinovo autorstvo pohvale izrazio je i H. Polenaković, no nije se odredio glede autora), što nam daje za pravo postaviti pitanje je li Konstantin autor svih pratećih tekstova u *Zborniku*, uljučujući i rječnik? Prva vijest o makedonsko-hrvatskome rječniku koji bi trebao pomoći hrvatskim čitateljima u razumijevanju makedonskoga narodnoga stvaralaštva došla je iz pera novinara časopisa "Pozor": "Taj će glas sigurno mnoge našince obveseliti, osobito ako primjetimo da pisac nepoznate riječi bugarske tumači naškim u kojem ga poslu nekoliko slabačkih ruku naše mladeži podpomaže, kolika je korist od tud i manje i vještih našincem a i braći bugarskoj." Konstantinovo autorstvo potvrđuje autor navedenoga teksta, no to u potpunosti ne rješava sve dileme oko ovoga pitanja. Unatoč obavijesti u "Pozoru" trebalo bi precizirati dvije stvari: koliko je Konstantin bio vičan

leksikografskom poslu i tko su te "slabašle ruke" koje mu u tome pomažu. Imamo li u vidu zavidno obrazovanje Konstantina Miladinova, ne bismo trebali sumnjati u njegove sposobnosti da napravi ovakav rječnik koji je stvarno bio nužan s obzirom da se *Zbornik* prvenstveno i u najvećem broju distribuirao baš po Hrvatskoj (Dubrovnik /4/, Karlovac /18/, Križevci /11/, Makarska /7/, Osijek /31/, Vinkovci /10/, Zagreb /33/, Poreč /11/). U ostalom, Konstantin se

namjeravao okušati i kao gramatičar stoga treba vjerovati da je rječnik u biti njegovo djelo uz nužnu asistenciju jednog ili više obrazovanih Hrvata (u Konstantinovoju biblioteci nadene su Mažuranićeva /Slovnica hervatska/ i Babukićeva /Slovnica ilirska/ gramatika, što ukazuje na njegovu želju da se okuša kao gramatičar). Potrebno je napomenuti da u svim novinskim izvješćima o Konstantinu i njegovu projektu u Đakovu dugo vremena nije bilo nikakve obavijesti o rječniku što nam sugerira misao da on u početku i nije bio dio koncepcije *Zbornika*, nego se kasnije, pošto je posao bio gotov, nametnuo sam od sebe. Konstantin se, što je vrlo vjerojatno, osobno prihvatio toga posla i ima

namjeru objaviti rječnik s oko 2.000 riječi. Tijekom boravka u Đakovu Konstantin se mogao u biskupovoj biblioteci upoznati s nekim od hrvatskih leksikografa i njihovim djelima, te uzeti njihove rječnike kao obrazac svome. Kao mladić i učitelj u Makedoniji Konstantin se sasvim sigurno imao prilike upoznati s rječnicima Vuka Karadžića, Stevana Verkovića, a za vrijeme studija u Janjini i Moskvi s većim brojem rječnika. Dakle, neosporno je da je nekavo znanje o tome imao, o čemu svjedoči i sama koncepcija njegova rječnika.

Što se pak njegovih pomagača tiče, sa sigurnošću možemo potvrditi da se radilo o obrazovanim svećenicima i dakovačkim sjemeništarcima koji su bili u neposrednoj biskupovoj blizini i koji su mu zbog svojih sposobnosti i znanja bili pridodani za pomoć. Određena vizija koncepcije rječnika može se nazrijeti u Konstantinovu Oglasu, kojim je najavljen *Zbornik* gdje uz ostalo piše i ovo: "i okolo dve hiljade slova, od kojih upotrebenieto ne je često, ili koji imet po narečie nekava riznica". Olivera Jašar - Nasteva zaključila je na temelju ovih redaka da je Konstantin "zamislual eden vid diferencijalen rečnik, rečnik koj bi sođržel pomalku frekventi zborovi i dialektizmi, t. e. zborvi karakteristični za makedonskiot jazik i sledovatelno ponepoznati za novata jezična sredina vo koja se objavuval *Zbornikot*". Iznenadjenje je uslijedilo nakon što je *Zbornik* izišao iz Jakićeve tiskare. Umjesto očekivanih 2.000 riječi, rječnik makedonsko-hrvatski osvanuo je u skromnom, sažetom i skraćenom izdanju od 461 riječi. I to: A (16), B (31), C (5), Č (15), Ć (10), D (26), E (4), F (6), G (13), H (4), I (13), J (18), K (56), L (12), M (21), N (23), O (15), P (51), R (12), S (36), Š (8), T (24), U (6), V (18), Z (16), Ž (2). Odgovor na ovo skraćivanje rječnika može se djelomično potražiti u Predgovoru: "Ogromnost od knjigava ne dolazi da se pečatat B. Slova i Pesnite so noti." Po tome izgleda da je Konstantin zbog povećanja opsega knjige u potpunosti odustao od rječnika no kao da se u zadnji čas predomislio i ipak uspio ubaciti ovu skraćenu varijantu. Što se pak tiče opsežnosti rječnika i otprije se znalo da će to biti golema knjiga: "Sadržavat će do 700 piesamah na 25-30 tabakah" tako da ova isprika uopće ne izgleda uvjerljivo, već je nešto posve drugo bilo razlog zbog kojeg je prvo doustao od rječnika, a kasnije uključio skraćenu varijantu. Neujednačenost Konstantinova stava glede rječnika koji je u Oglasu na pretplatu najavljen, a kasnije u Predgovoru negiran (Predgovor je sasvim sigurno napisan kasnije, kada je *Zbornik* bio u potpunosti priveden kraju), Olivera Jašar - Nasteva tumači prekoračenjem predviđenih tridesetak tabaka što je isključivalo rječnik i nekoliko notiranih pjesama. Da je Konstantin prekoračio dogovoreni opseg *Zbornika* nema nikave sumnje no ne svojom krivicom. Problem je očito bio u nazivu *Zbornika*. Konstantin je tijekom svoga života postao svjestan svoje nacionalnosti, svoje pripadnosti tako da je ne jedamput nazvao svoje pjesme njihovim pravim imenom: makedonske narodne pjesme. Shodno tome, primarna mu je želja bila nazvati zbornik onim imenom koje mu s obzirom na skupljeni materijal u njemu i pripada - *Zbornik* makedonskih narodnih pjesama. Tome su se najvjerojatnije suprotstavili prvenstveno Rački, a potom i Strossmayer i to zbog nekoliko razloga. Za Račkog Makedonci nisu postojali, već samo Bugari, i to ne u

smislu namjernog negiranja makedonskog entiteta, već zbog toga što ih je smatrao jednim narodom, dok je pojam "makedonski" vezivao uz Aleksandra Makedonskog i njegov narod. Ovakvo poimanje juga Balkana od strane Račkog i Strossmayera bilo je presudno za ime *Zbornika* na čemu su oni i inzistirali, a Miladinov se tomu opirao. U nemogućnosti da odbije poslodavaca i novčara, ali u želji da onda bar donekle udovolji imenu, Konstantin je od bugarskog Čolakova kupio stotinjak bugarskih pjesama, uvrstio ih u *Zbornik* i time povećao opseg knjige što je rezultiralo skraćivanjem rječnika i odbacivanjem stranica s notiranim pjesmama. Rječnik Konstantina Miladinova dvojezični je rječnik, koncipiran je tako da je makedonska riječ (ponekad grčka, bugarska ili turska) objašnjena odgovarajućom hrvatskom riječju. Leksičke jedinice poredane su abecednim redom, rječnik je tiskan latinicom i zaprema oko pet stranica *Zbornika*. Gledano s današnjeg jezičnog aspekta, dobar dio riječi zastupljenih u rječniku mogu se odrediti kao arhaizmi ili dialektizmi ili pak riječi specifične za jezik narodne poezije. Među leksičkim jedinicama naziremo velik broj riječi tuđeg porijekla. To su riječi iz grčkog (panadjur), turskog (Kail) ili bugarskog (bacam) jezika. U nekim primjerima imamo slučaj da se osim makedonske riječi i hrvatskog prijevoda u zagradu stavlja i prijevod na neki drugi jezik (Leven, čist, uredan, /elegant/). Ponekad se uz hrvatski prijevod koristi i poduže objašnjenje makedonske riječi: Kail (turs.) rad; n. pr. ja sam kail, ja sam rad; ja sam pripravan, a kail činim, s voljom činim. Nisu rijetki slučajevi da se umeću dva ili više sinonima: Nišan, znači kadno cilj, al ponajčešće biljeg, znak. Makedonsko-hrvatski rječnik ne sadrži nikave gramatičke oznake, nije akcentuiran. Riječi su ponekad unešene onako kako glase u narodnim tekstovima tako da možemo pronaći i imena u pluralnom obliku: Delanki, Klaenci, Parmaci ili Bazdričeni. Glagole najčešće nalazimo u prvom licu jednine prezenta, no ima i drugih oblika i to onakvih kakve možemo pronaći u samim pjesmama: kanila, postignula, činisalo. Objašnjenja na hrvatski su više nego dobra, prijevod je korektan, a sinonimi koji su ponekad pridodani mogu se okarakterizirati dobro odabranima. Sagledavajući ovaj Konstantinov rječnik u njegovoj skraćenoj verziji ne možemo se odteti dojmu da se i za ovaj prilog *Zborniku* vrlo dobro pripremio i da ga je uz pomoć lingvistički obrazovanog svećenika ili sjemeništarca (ili više njih) uspješno privedo kraju. Konstantinov rad na rječniku i njegova težnja da makedonske riječi budu što prikladnije tumačene hrvatskom čitatelju ukazuju na njegov osjećaj zahvale i štovanja koje je osjećao za narod u čijoj je sredini ostvario jedno od kapitalnih djela makedonske kulture i književnosti.

STJEPAN TOMAŠ

Zlatousti ili tužni dom hrvatski

Godina 1860.

TORDINAC: *(Začuže se kucanje na ulaznim vratima i Tordinac izađe. Ubrzo se vrati.)*
Stigao je mladi Konstantin Miladinov...
Obećali ste ga primiti.

STROSSMAYER: Neka uđe.

KONSTANTIN: Hvalen Isus, preuzvišeni
gospodine biskupe...

STROSSMAYER: Navijeke.

KONSTANTIN: Neizmerno sum na Vas
blagodaren, što ste me primile, što će te me
soslušate... Možebi i molbata da mi ja
uslišite. *(Biskup mu pruža prsten na poljubac,
tapša ga po ramenima)*

STROSSMAYER: Sjedi, sine, i reci što te muči...
Ovo je s nama moj brat u Kristu, Rački.
(Rački i Konstantin si klimnuše glavama.)

KONSTANTIN: Eve so godini se skitam od
nemilo do nedrago, od Kiev do Moskva i
Petrograd barajći dobrotvor koj bi mi gi
pečatel narodnite pesni koi sme gi sobirale jas
i brat mi.

STROSSMAYER: A što kažu braća pravoslavna?

KONSTANTIN: Tie sekogaš portata mi ja
pokažuvaa koja na ulica vodi.

STROSSMAYER: Čujem da si protivnik
primanja grkokatoličke vjere kod bugarskih
pravoslavaca...

KONSTANTIN: Vistina e ... no, se obratuvam na
Vas kako najgolem katolik oti čuv deka na
vašata masa ima mesto i za braćata od druga
vera i deka za Vas e knjigata iznad verata i
iznad politikata.

STROSSMAYER: Dobro si čuo... A čije su to
pjesme, Konstantine?

KONSTANTIN: Pesnite se makedonski,
narodni... sobrani najmnogu od Makedonija,
od ohridskata oblast... Zbornikot bi go
imenuval "B'lgarski narodni pesni" od
braćata Miladinovci Dimitrija i Konstantina...
Na makednoski jazik bi go pečatel.

STJEPAN TOMAŠ

DRAME

MATICA HRVATSKA OSIJEK

SMRTNA URA - ZLA TOUSTI ILI TUŽNI DOM HRVATSKI
LOV NA VJESTICU - SRPSKI BOG MARS

STROSSMAYER: Koliko ih je?

KONSTANTIN: Šestotini sedumdeset i četiri...
Napišani se so grčki bukvi. Ali jas bi gi
pečatel na ćirilica...

STROSSMAYER: Tiskaj ih, brate, ćirilicom... i
tiskanje ću ti u Zagrebu platiti... Kod mene u
seminaru ima mjesta, sjedi i radi!

KONSTANTIN: Blagodaram. Neka Vi Gospod
plati, gospodine biskupe.

STROSSMAYER: Tome se i nadam Konstantine.
Ja plaću za sebe na drugom svijetu očekujem.
(Konstantin se nakloni i izađe.)

*Izvadak iz drame Zlatousti ili dom hrvatski
osječkoga književnika Stjepana Tomaša, premijerno
izvedene 4. veljače 1995. godine u osječkom
Hrvatskom narodnom kazalištu.*

MAKEDONSKI KNJIŽEVNICI U OSIJEKU I ĐAKOVU

21. - 24. 06. 2000.

Susret osječkih i makedonskih književnika

Makedonski književnici kod gradonačelnika Osijeka

Makedonski književnici kod gradonačelnika Đakova

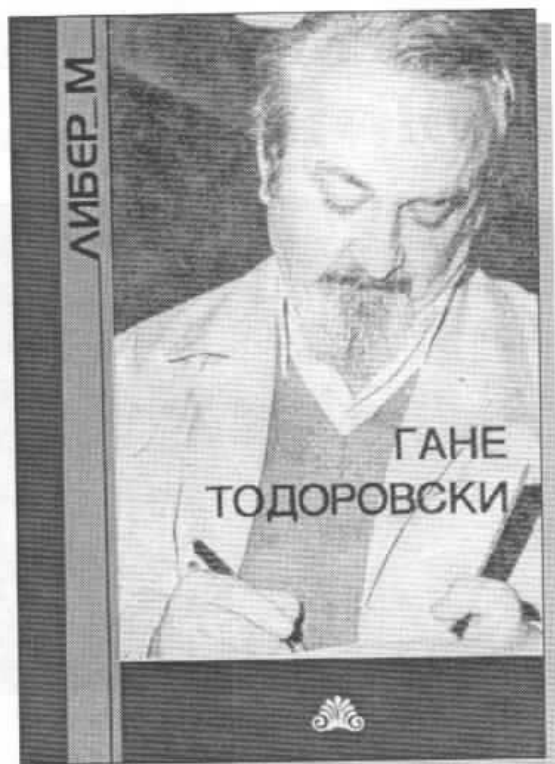
Makedonski književnici ispred Strossmayerove katedrale u Đakovu

Sudionici III. Dana braće Miladinovci

Sudionici III. Dana braće Miladinovci prije polaganja vijenaca na grob.

Гане Тодоровски

БИОГРАФИЈА

Се родив

Тоа е совршен факт

Живеам доста

Тоа е одвеќе непорекливо

Кому му треба

Секој е должен сам да знае

Пречам ли некому

Нека ме одмине

Премногу е непожелно

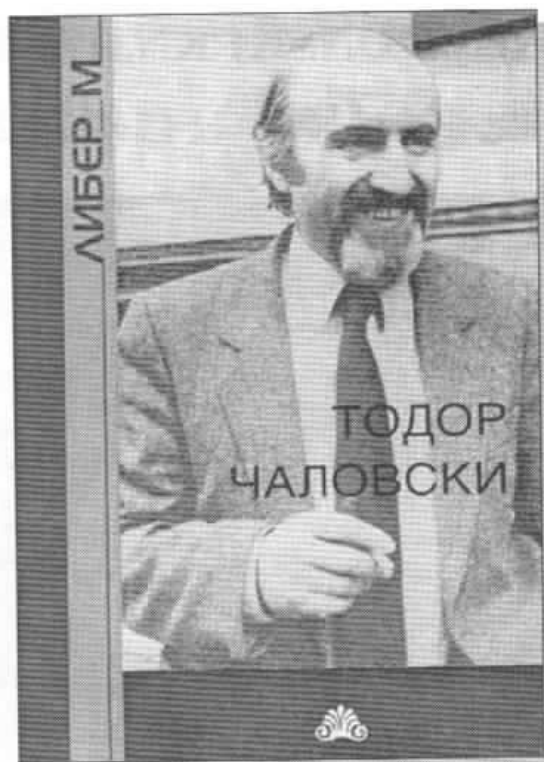
Да бидам одбран за враг

Вражја е живеачката

А јас сум рековме нејзин факт

Ќе умрам колку за доказ

Дека навистина сум живеел.

Тодор Чаловски

ДЕМИР КАПИЈА

Железно

Стрез одозгора

го подисправа

задуманиот поглед

и мома одбира

за да ја мине

последната ноќ

Само

да не би Вардарон

го слушне моево срце

и ветер византиски

ми нанишани в чело

Лелек потаен

да не се чуе

од мојава крепост

дури се јаде и пие

сред свирепата тишина

од срамоти врв што се шири

Подмолно

ме разјадува пркос словенски

пред кој немеат скрките

и знак на блиска неволја

ми заигрува пред очи

отворајќи му пат на молкот

низ карпата во која

за навек сум станал.

Јован Стрезовски

РЕКА

Усмерена само да патува
исполнета е со неизвесности:
разурнато корито
попречена планина
вртлози и слапови
понори

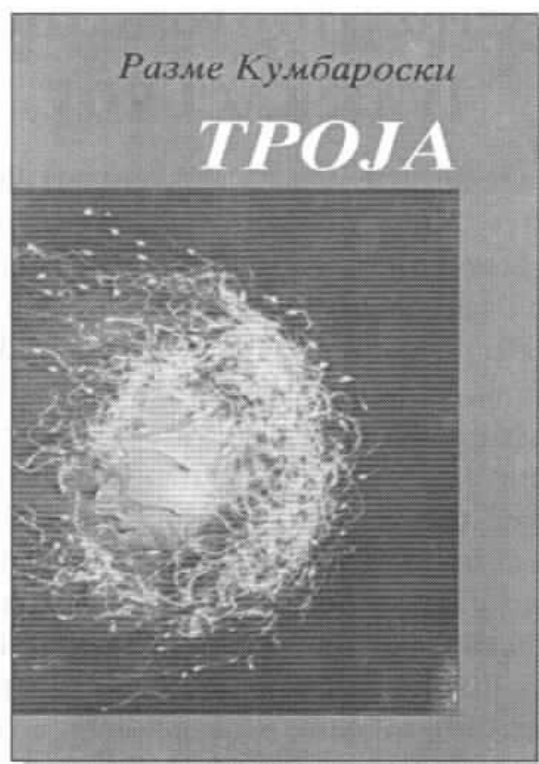
Но не запира
не отстапува

Наидува на падови
на урвини
во кои стромоглаво паѓа
се дроби во бучеж
се разнесува воводен прав

Но не отстапува
не запира

Дури задоволно му се предава
на тоа гинење
и обновување
на постојаното мешање
живот - смрт

Сé додека не исчезне за секогаш
во океанот

Разме Кумбароски

ТРОЈА

Ме привлекуваше
немирниот ек на секавицата
шепотот и заморот на расцепената пукнатина

Тонеше млечниот пат на гората
отаде студените пришти и неверства на
изгорот,
а потоа се превртуваше во роса, во чуј...

Само колку беа далечни
галиите и изродите
гладните птичји досетти.

Отвори го ширум срцето
среде Тројанските бури
и јазли на изгорените круни од морето

Не се здогледуваше триумфот
ниту пак спасот и шумот
остануваа на вечна мира.

Троја гореше од пискоти
и потони на дрвата и присоите

НЕПОЗНАТО О ПОЗНАТИМА IVAN KAČUROV

Sadašnji predsjednik Makedonskog kulturnog društva "Krstе Misirkov" iz Zagreba, profesor glazbene kulture i folklora Ivan Kačurov za svega pet godina rada (od 1990.) oživio među moliškim Hrvatima u Italiji, izvornu folklornu skupinu, osnivao limenu glazbu, napisao knjigu "Baština Moliških Hrvata". U vrijeme Domovinskog rata organizirao je humanitarnu pomoć (83 šlepera) ratnim stradalnicima, različitim akcijama sudjeluje u izgradnji ili obnovi šest škola i četiri katoličke crkve, organizirao je brojne manifestacije u kojima su sudjelovala kulturno umjetnička društva hrvatskih manjina iz susjednih država, osobno se angažirao u pripremi i realizaciji "Tjedna Moliških Hrvata" (Zagreb 1996.) ...

Sada uspješno vodi folklornu sekciju "Oro" Makedonskog kulturnog društva "Krstе Misirkov" iz Zagreba, koja ima zapažene nastupe u Zagrebu, Rijeci i nedavno u Pleternici. Prvi javni nastup u tradicionalnih makedonskih nošnji imalo je "Oro" 27. 11. 1999. u Zagrebu na "Pečalbarsko veče".

ДРАГИ ЧИТАТЕЛИ!

Ве молиме за соработка со ваши мислења, ставови и погледи.

Вашите написи, коментари, огласи, реклами, соопштенија и друго треба да пристигнат на Редакцијата за да бидат објавени во наредниот број.

ЗАБЕЛЕШКА: коментарите објавени на страниците на овој весник со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш тие го одразуваат мислењето на Редакцијата. Редакцијата е одговорна само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на адреса на овој весник стануваат негова сопственост, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.

GLASILO ZAJEDNICE MAKEDONACA
U REPUBLICI HRVATSKOJ
ВЕСНИК НА ЗАЕДНИЦАТА
НА МАКЕДОНЦИТЕ
ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Главен уредник:
БЛАГОЈА ЈОВАНОВСКИ

Редакција:
Марко Паризовски (Загреб), Владо
Настески (Ријека), Ивица Луетиќ (Сплит),
Слободан Кузевски (Осијек), (Пула),
(Залар).

Redaktori: Damir Svoboda i Zdenko Samaržija
Ova glasilo tiska se uz materijalnu potporu
Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike
Hrvatske.

За издавачот:
ИЛИЈА ХРИСТОДУЛОВ

Tisak: Gradska tiskara Osijek d.d.

Temeljom odredaba čl. 58 stav 3 Zakona o
javnom informiranju RH (N.N. br. 22/1992. g.)
novine su prijavljene i registrirane pod br. 421 u
Ministarstvu kulture i prosvjete - Sektor
informiranja - 14. 07. 1993. g.

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike
Hrvatske broj 532-03-1/7-94-01 od 10. svibnja 1994. g. ova
tiskovina oslobođena je plaćanja poreza na promet.

НЕЗАБОРАВНИК

30.11.1894. - Македонскиот револуционер **Гоце Делчев** (лично од Даме Груев) е примен за член на Внатрешната македонска револуционерна организација (ВМРО).

10.10.1946. - Посмртните останки на големиот македонски син **Гоце Делчев** беа пренесени од Софија и сместени во каменот саркофаг во црквата "Свети Спас" во Скопје.

20.10.1875. - Во селото Горно Броди, Серско, Егејска Македонија, е роден **Димо Хапи Димов**, несомнено најборбен и највестран идеолог и теоретичар на автентичното македонско национално-ослободително движење, близок соработник на Гоце Делчев, на Јане Сандански и на други видни македонски револуционери. Во Софија, по порачка на бугарскиот двор, сред бел ден терористот Величко Георгиев (Владо Черноземски) го застрела на 13.09.1924 година.

28.08.1903. - Селото **Смилево**, Демирхисарско беше нападнато од многубројната османлиска војска. Со одбраната на Смилево раководеше Даме Груев, голем македонски револуционер. По жестока борба османлиската војска навлезе во селото, го запали и изврши масакрирање на 250 жени и деца од месноста Голем Гар, на Бигла Планина.

4. 05. 1903. - Во селото **Баница**, Серско, Егејска Македонија, во борба против османлиската војска загина Гоце Делчев, еден од најголемите идеолози на македонското национално - ослободително движење на македонскиот народ кон крајот на 19 и почетокот на 20 век. По загинувањето на Гоце Делчев, османлиите извршија палежи, грабежи и масакр. Роден во Кукуш, Егејска Македонија, на 4. 02. 1872 година.

2. 08. 1944. - Во манастирот "**Св. Прохор Пчински**", Кумановско, во присуство на 122 претставници на македонскиот народ е одржано Првото заседание на Антифашистичкото собрание на македонскиот народ (АСНОМ). На заседанието, во согласност со одлуките на АВНОЈ, е потврдена општествено-правната положба на Македонија како равноправна федерална држава во рамките на ДФ Југославија. Притоа АСНОМ е конституирано како највисок законодавен орган на народната власт на македонскиот народ, а македонскиот јазик е воведен како службен јазик во Македонија.

24. 07. 1957. - Во Прилеп умре **Методија Андонов - Ченто**, голем македонски револуционер и државник, прв претседател на Иницијативниот одбор за свикнување на Првото заседание на АСНОМ и прв претседател на Президиумот на АСНОМ, светло име на македонската историја, човек кој се бореше за правата и за слободата на македонскиот народ, за вистината на Македонија. Во 1946 година, со пресуда на Окружниот суд во Скопје е осуден според Законот за кривични дела против народот и државата и тоа со лишење од слобода 11 години... Умре како маченик, но секогаш горд. Роден е во Прилеп, на 17. 08. 1902 година.

11. 11. 1990. - Во СР Македонија се одржаа првите слободни повеќе партиски избори.

17. 11. 1991. - Усвоен е **Уставот** на Република Македонија, прв по прогласувањето на сувереност и самостојност.

ЗНАЕВТЕ ЛИ ДЕКА...

* Девет села во Република Македонија имаат имиња со само три букви:

Бас (Кривопаланечко)
Бач (Битолско),
Вир (Бродско),
Дуф (Гостиварско),
Рич (Струмичко),
С'лш (Велешко),
Трн (Битолско),
Цер (Кичевско) и
Шум (Струшко).

* Познатото мијачко село Галичник во 1991 година имало само еден (1) жител.

* Првата железничка линија во Македонија официјално е пуштена во сообраќај на 9 август 1873 година. Тоа е линијата Скопје - Солун чија градба почнала две и пол години порано.

* Книгата, збирка песни "**Бели Мугри**" од **Кочо Рацин** е најпреведувана македонска книга и до сега е преведена на 16 јазици. Најпреведувана македонска песна е песната "**Т'га за југ**" од **Константин Миладинов** и е преведена на 38 јазици, додека најпреведуван роман од македонски писател "**Виножито**" од **Борис Випински**, на 31 јазик.

* Најдолги патни правци во Република Македонија се на релациите Струга - Берово и Струга - Делчево со по 316 км, додека најпрометен патен правец е магистралниот пат број 1 чија релација е долга 176 км и ги поврзува границите помеѓу Србија, Македонија и Грција - Куманово - Велес - Гевгелија.

**“СВ. ОТЕЦ ПРОХОР ПЧИНСКИ”
МАКЕДОНСКИ МАНАСТИР**